

iyi kitap

ÇOCUK
VE GENÇLİK
KİTAPLARI
DERGİSİ

TUDEM YAYINGRUBU

Nisan 2016 • SAYI 83
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net

ISSN 1308-8866

9 771308 886009

merhaba

Bazen her şey çullanır üzerinize de diliniz dönmez, kaleminiz yazmaz olur ya... Ne diyeceğinizi bilemezsiniz, tıkanıp kalırsınız. Şiir yetişir imdada, Nazım yetişir:

«Deeert
çok,
hemdert
yok»
Yürek-
-lerin
kulak-
-ları
sağır...

Hava kurşun gibi ağır...

Omuzlar ağırlık altında çökmüş; Ankara'da, İstanbul'da, Brüksel'de yitip gidenlerin hüznü yüreklerde. Ama yine şairin sesi kulaklarımızda:

Güzel günler göreceğiz çocuklar,
güneşli günler
göreceğiz...

Şiirle anlattık derdimizi de umudumuzu da... Edebiyatın gücü de bu değil mi zaten. Anlatıvermek hal-i pürmelalimizi, işin kolay kısmı belki de. Sonrasında değiştirmek, değişim için yol göstermek, umut aşılama da edebiyatın işi. Çocuk ve gençlerimize "İyi Kitap" ulaştırmak tam da bu yüzden, bugün daha yakıcı bir ihtiyaç değil mi?

8. yılında *İyi Kitap* karanlığa çevrilen ışık olmaya devam edecek!

Safter Korkmaz

iyikitap

Aylık Yaygın Süreli Yayın / 15.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safter Korkmaz **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez

Tasarım - Uygulama: Burak Tuna, Nayime Korkmaz **Kapak İllüstrasyonu:** Mavisu Demirağ

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy / Ankara 0(312) 284 18 14

İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir **Tel:** 0(232) 463 46 38 **www.iyikitap.net** e-posta: iyikitap@tudem.com

Herkesin içinde bir "Farklı" vardır

Yazan: Karin Karakaşlı

FARKLI

ANDREAS
STEINHÖFEL

Farklı
Andreas Steinhöfel
Resimleyen: Peter Schössow
Türkçeleştiren: Suzan Geridönmez
Tudem Yayınları, 224 sayfa

İnsanın benlik, kimlik, kişilik mücadelesi bir ömür sürer. *Farklı*, bu sorgulama içine giren bir çocukla tanıştırıyor bizi. Üstelik bu çocuk sadece kendi değişimini sorgulamakla kalmıyor, ailesinden arkadaşlarına, öğretmeninden doktoruna herkesi de peşi sıra bir hesaplaşmaya sürüklüyor.

Bir gün, çocuğunuz ismini reddederek kendini yeniden adlandırsa ve her şeyiyle değişse ne yaparsınız? Çocuk ve gençlik romanlarının ödüllü yaza-

rı Andreas Steinhöfel, yeni kitabı *Farklı*'da okuru bu soruyla karşı karşıya bırakıyor.

Winter ailesi, geçirdiği kaza sonrası 263 gün komada kalan oğulları Felix, günlerden bir gün "Benim adım Farklı" (Almanca'sı Anders) diyerek karşılarına dikildiğinde işte bu bilinmezle yüzleşir. Esasen Felix'in geçirdiği kaza da yazarın simgesel anlatımına bir örnektir.

Zira rahatsız olduğu mazeretiyle okuldan erken çıkan ve tam da on birinci doğum günü hazırlıkları yapılırken, babasının çatıya taktığı bir rakamının başına düşmesi, hemen akabinde de annesinin garaja girerken yalpalayan oğlunun üzerine arabayı sürmesi ile komaya girer. "Farklı", uyandığında ödeşmelerine de ilk olarak anne ve babasından başlayacaktır.

"*Kırmızı müziğin tadını düşünüyorum.*" diye bir cümle kurabilen bir çocuktur artık "Farklı". Sesler ve renkler üzerinden algıladığı bu dünyada, insanları çevreleyen auraları görüp, onların hastalıklarını ve zaafalarını pat diye söyler. Eski Felix'i arayanlar ne olduğunu anlayamaz bile. Farklı, herkesi tedirgin etmektedir.

KİMİM BEN SORUSU

İnsanın benlik, kimlik, kişilik mücadelesi bir ömür sürer. İşte *Farklı* da bu sorgulama içine giren bir çocukla tanıştırıyor bizi. Üstelik bu çocuk sadece kendi değişimini sorgulamakla kalmıyor, ailesinden

arkadaşlarına, öğretmeninden doktoruna herkesi de peşi sıra bir hesaplaşmaya sürüklüyor. Kendini billur bir ışık kılıp herkesin içindeki karanlığı gün yüzüne çıkarıyor. Yazarın çok güzel ifade ettiği üzere: “O aydınlık ışıktaki nelerin görünür hale gelip gün yüzüne çıkabileceği sorusu bu korkuyu besliyordu. Bu yüzden yetişkinler siyahla içli dışlı oldular, bu yüzden ışıktan kaçınıyorlardı. Saf korku yüzünden.”

Andreas Steinhöfel, merak ve gerilim öğelerini en yetkin şekilde kullanıp bir kez elinize alınca, sonuna gelene kadar bırakamayacağınız dinamik bir kurgu yaratmış. Metnin akıcılığında çevirmen Suzan Geridönmez’in payı da büyük kuşkusuz. Peter Schöswow’un elinden çıkma yalın kapak ve iç resimleriyle de dikkat çeken romanda, son âna kadar çözülmesini beklediğimiz bir gizem, Farklı’nın ne olduğunu hatırlamadığı ya da anlatmadığı bir sır var. O sır aynı zamanda birbirinden bağımsız ilerleyen olayları da birbirine düşümlüyor.

YENİ MODERN ZAMANLAR

Yazar, modern zamanların teknolojik gelişmeleri bir yana bırakılırsa, paradoksal bir şekilde hayatı nasıl kısıtladığını da Farklı’nın arkadaşı Ben’in büyükbabası aracılığıyla fısıldıyor bize. “Siz artık neredeyse hiç dışarı çıkmıyorsunuz. Siz artık bunları görmüyorsunuz. İlgili hikâyeleri de bilmiyorsunuz, üstelik yakında bu hikâyeleri size anlatabilecek kimse de kalmayacak” diyor büyükbaba torununa Denizkızı söylencesini anlatırken. “Bu hikâyeler sana saygı duymayı öğretmeyi amaçlıyor. Saygı, dikensiz korkudur... İlerde bir gün artık denizkızına inanmıyorsan, bu yetişkinliğe adım attığını gösterir, demişti dedesi. Çocukluğu terk edenlerin mucizeleri de yoktur.”

Mucizelere hak ettikleri değeri iade etmek isteyen roman, yaşlılık ve yalnızlık konularına da odaklanıyor. Farklı’nın arkadaşlık kurduğu Eckhard Stack, eşini kaybettiğinden ve üzerine titrediği tavuk kümesi kimliği belirsiz kişilerce kundaklandığından beri kendi içine kapalı bir hayat sürerken, Farklı ile birlikte umutlanmayı anımsıyor yeniden.

“Siz geleceğin

karşısına alev olarak çıkıyorsunuz: Umut ve değişime dair inançla dolusunuz.” diyor Farklı’ya ve şöyle devam ediyor: “Ben bu ışığı kaybettim. Artık herhangi bir şeyin iyiye doğru değişeceğine inanmıyorum. Ama iğinizden bazıları bunu başarıyor, bazıları o ışığı yetişkinken de içinde tutmayı, alevi korumayı biliyor.”

EFSANELERİN GİZLEDİĞİ KORKU

Andreas Steinhöfel anlatının dilini yalın, diyalogları inandırıcı tutmuş. Tek eleştirim, kitabın sonlarına doğru Farklı’nın dilinin yaşına ve bütün özgün karakterine rağmen bir parça fazla süslü olmaya başladığı bölüm. Metafor ve simgelerden bir hayli yararlanan yazar, Denizkızı Çukuru’nun hikâyesini de kurgu içerisinde kilit bir role oturtmuş: “Nehir tabanındaki bir boşluk, söylenenlere göre jeolojik bir fay, belki de sadece kayalık zeminde bir aralıktı. Söylenenlere göre derinliği üç dört metreydi ve gece yarısından daha karanlıktı. Söylenenlere göre ölümcüldü ve dik bayırdan aşağı nehir kenarına inip fokurdayan suya on adımdan fazla yaklaşma aptallığında bulunduğu nuzda geliyordu: Şu nehir hatunu, şu yaratık, şu sivri dişli, siyah pulları jiletten keskin, uzun zaman önce denizciler tarafından öldürülen çocuğunun yasını tutan denizkızı. Bu yüzden tekrar tekrar yabancı bir çocuğu yanına, suyun derinliklerine alıyor ve kısa süre sonra yeni bir cesedin başında soğuk gözlerinden karanlık yaşlar döküyordu.”

Korku, romandaki bütün kahramanların ödeşmek zorunda kaldığı en temel sorun olarak işlenmiş. Ölümü ve yıkımı da çocukların uzağında tutmayan yazar, bu haliyle onların bireyselliğine, özgürlüğüne ve olgunluğuna da selam ediyor.

Farklı’nın işi zor. “Kafamda sürekli bir ton düşünce dolaşıyor, buna bir de şu renkler, sesler ve tüm diğer şeyler ekleniyor. Bir şey yapmak beni rahatlatıyor.” diyerek özetliyor durumunu. Ulu ağaçlara tırmanmaktan, korkuluklar üzerinde yürümekten korkmuyor. Çok bunaldığında tren raylarının orada avazı çıktığı kadar bağırıyor. Aslında başta kendisi olmak üzere herkesi dürüstlüğe ve hakikate davet ediyor. Cesareti olanlar onunla çıktıkları bu yolculuktan çok şey öğrenecek. ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★

Kahramanların işlenişi ★★★★★☆

Redaksiyonun titizliği ★★★★★☆

• ÇOCUKLAR VE GENÇLER İÇİN •

#HerGüneBirKitap

Galaksilerarası Edi ve Sputnik göreve hazır!

Uzayda her şey sakın ve yolunda gibi görünüyordu, ta ki...
Bir uzay korsanları çetesi Ay'ı çalmaya kalkana dek!
Neyse ki Edi ile Sputnik, galakside karşılarına çıkabilecek
her türlü tehlikeye karşı hazırlıklıydı. Bakalım Galaksilerarası Edi
ile sadık kedisi Sputnik, Ay'ı kurtarabilecek mi?
Yoksa uzay boşluğu onların sonu mu olacak?

Ella Denton

Resimleyen: Jamie Littler
Çeviren: Şeyda Öztürk

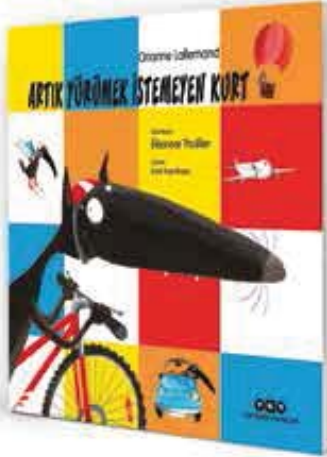
www.ykykultur.com.tr YapıKrediKulturSanatYayıncılık YKYHaber

Yürümek ne zor iş arkadaş!

Kurt artık yürümekten bıkmıştır! Bir yerden başka bir yere
gitmek için yürümekten daha eğlenceli bir yol bulmaya
kararlıdır, haliyle patileri sıvar. Bisiklete binmeyi, kaymayı,
araba kullanmayı ve daha neler neler yapmayı dener!
Acaba deneyimleri onu yürümekten vazgeçirebilecek midir?

Orianne Lallemand

Resimleyen: Éléonore Thuillier
Çeviren: Ersel Topraktepe

Mantarın şapkasını gören oldu mu?

Salyangoz Tomurcuk ile Uğurböceği Sevecen, ormanda
duydukları hıçkırığın peşine düşünce, üzgün bir mantarla
karşılaşırlar. Benekli şapkasını kaybeden küçük mantarı
mutlu edebilmek için ellerinden geleni yapan orman
sakinlerinin yardımına, bu kez yavru kanaryalar koşacaktır.

Erika Bartos

Çevirenler: Agi Judit Kirişoğlu - Elvan L. Eti

Başkalarını görmek

Yazan: Sema Aslan

Çok zarif ama aynı zamanda belirgin bir vurguyla anlatıcılarının midelerindeki bulantıyı, kalplerindeki sızıyı, omuzlarındaki yükü aktarmış Önderoğlu.

Mutsuz Palyaçolar Örgütü
Neslihan Önderoğlu
Günüşiği Kitaplığı, 140 sayfa

Günüşiği Kitaplığı'nın genç okurlarına hitap eden *Mutsuz Palyaçolar Örgütü*, Neslihan Önderoğlu'nun yayınevinden çıkan ikinci kitabı. Köprü Kitaplar koleksiyonu bünyesinde yayımlanan *Bana Sesini Bırak*, bir gençlik romanıydı; elimizdekiyse çoğunluğu ilkgençlik olmak üzere, kimi çocukluk ve gençlik hallerini çok yalın bir dil ve içten bir bakışla anlatan bir öykü kitabı.

En sondan başlayalım; kitaba adını da veren öyküden: "Mutsuz Palyaçolar Örgütü", kitabın kendi bütünlüğü içinde biraz ayrıksı bir yerde duruyor. Bir kere, kahraman(lar)ı çocuk ve/veya genç değil. ("Karıncaları Ezmek" öyküsünün kahramanı Deli Ahmet de çocuk değil; ilkgençlik yıllarını da devirmiş büyük ihtimal. Ahmet'in çocukça

safılığı ve inadı, palyaçolarınkiyle örtüşüyor.) Adından da anlaşılacağı üzere, öykünün kahramanları palyaço. Üstelik büsbütün yaşlı değilse de "emekli" olacak kadar uzun bir süre palyaçoluk etmiş, yetişkin insanlar. Onları bir ilkgençlik kitabına en fazla yakınlaştıran şey, mizaçlarındaki iyimserlik ve hayalcilik olabilir. Öykü genel olarak kahramanlardan birinin sesiyle başlayıp bitiyor; olayları onun ağzından öğreniyoruz. Bir diyalog sürüyorsa da bu diyalogu biz okurlar tek yönlü olarak takip edebiliyoruz. Çünkü anlatıcının karşısında oturduğunu varsaydığımız Komiser Bey'in sesi soluğu duyulmuyor. Anlatıcı, gülsem mi ağlasam mı tadındaki hikâyelerini anlatır ve bir yandan da başlarına gelen talihsizliği anlamaya çalışırken, farkında olarak ya da olmayarak yer yer

politik bir ağız kullanıyor. Mesela daha ilk paragrafta “...o zamanlar bir örgüt kurmak için en az üç kişi gerektiğinden haberimiz bile yoktu” diyor. Bu cümle, yankısını yakın tarihimizden bulabilecek nitelikte.

Söz konusu tarihi ya da palyaçoların göstermeyi amaç edindiği gerçek hikâyeleri; diyelim hiç bilmeyen genç okur, nasıl ilişki kuracak öyküyle peki? Yazarının dili ve bütünde yaratmayı başardığı duygu sayesinde öyküyü yadırgamadan kabul edebilir genç okur. İşte belki tam da bu nedenle

“Mutsuz Palyaçolar Örgütü”nün kitaptaki yeri ayrıksı olduğu kadar, anlamlı da. Gerçekle, yanımızdan kayıp gidiverenle, içimizdeki taşlarla alâkalı olmanın kendisi, onu kitabın hem kapağı hem de final öyküsü yapıyor.

BİR ÖYKÜDEN EDEBİYAT TARİHİNE

Kitaba böyle bir giriş yaptıktan sonra, diğer öykülerde ne tür odaklar var, bakabiliriz. “Politik ağız” demişken; “Kendi Gelen”, 12 Eylül döneminde genç kızlığa adım atmak üzere olan anlatıcının gözünden, genç bir uzak akrabasının evlerine misafir oluşunu anlatıyor. Uzun süren ve etraftan gizlenen bir misafirliktir bu. (Yine yakın tarihimizden ve sanat/edebiyattan örneklerine rastlayabileceğimiz bir hakikat.) Öykü, bir çeşit ilk aşk hikâyesi olarak okunabilir; hem gelişme çağındaki bir kızın genç bir çocuğa ilgisi/merakı hem de kitaplara, edebiyata duyulan aşk, tutku... Bu öykü, sahici bir tonlamayla iki kişinin edebiyat sohbetine yer verirken, öykü içinde usta yazarların isimlerini ve eserlerini de anıyor; bir kitap insanı bir diğerine götürür hesabı, bu öykü de okurunu andığı isimlere ve onların kitaplarına götürebilir.

Çok ince dokunuşlar var bir de... Söylenmeden anlaşılan, hissedilen gerçekler hakkındaki hikâyeler. “Mimoza Mevsimi”, “Şefkat’in Bodrumu”, “Zagor Kime Küstü?”, “Bizim Gibi” öyküleri, böyle. “Mayınlı bölge” hikâyeleri de denilebilir onlara. Dilin ucuna gelip de söylenmeyen ya da daha fenası, akla ve/veya başa gelen ama keşke hiç gelmeseydi denen durumlar, duygular hakkında. İnsanları birbirine derinlerden gelen bir inançla bağlayabilen ya da

dünyanın sonuna kadar küs ve kırgın bırakabilecek hikâyeler hakkında. Arkadaşlık hakkında. Çok zarif ama aynı zamanda belirgin bir vurguyla anlatıcılarının midelerindeki bulantıyı, kalplerindeki sızıyı, omuzlarındaki yükü aktarmış Önderoğlu. Başkasını “görmenin” öyküleri, bunlar.

TERK EDİLMEK DE VAR

Genelinde hüzünlü bir tonu var kitabın. Ama alttan alta direnen, hava boşluklarını arayan ve o boşluklardan nefes alabilen bir açıyla kaleme alınmış gibiler. “Büyüme”, “Grin Kart”, “Dünyanın Kapıları” bu türden zorlu hikâyeler. Çocukların öyle ya da böyle başka ellerde, ebeveynlerinden uzakta kalmak durumunda olmaları ve özlem, yalnızlık, aidiyet gibi büyük konu başlıklarıyla baş edebilmeleri üzerine incelikte düşünülerek kaleme alınmış, duygusal kıvraklığıyla aslında bir mücadele alanı olduğunu da anımsatabilen öyküler.

BİR KİTAP DOLUSU YETİŞKİN

Peki, bir gençlik kitabının içinde yetişkinler nasıl görünür? İlkgençlik yıllarının tüm karmaşasına ve dalgasına, doğal bir kendiliğindenlikle dâhil olmuş yetişkinler bu kitapta. Özel bir kod yok; sahici bir üslup ve tavırla, tam da etrafımızda gördüğümüz yetişkinler gibiler... Kimi şefkatli ve dikkatli, kimi sürprizli, kimi mesafeli ve hatta hesapçı... Buradaki dengenin önemli olduğunu düşünüyorum. Yetişkinleri, özellikle baskıcı ya da özellikle özgürlükçü bir tutum içinde konumlamak ve bir “taraf” olmak gerekmemiş *Mutsuz Palyaçolar Örgütü*’nde. Yazar, her öyküyü kendi iç dengesi- ni gözeterek kurmayı ve her seferinde ayrı bir dünya yaratmayı başarmış. Kahramanlarıyla arasında “hoş” bir mesafe gözetmiş gibi. Bu, onları anlamaya ve onlara yaklaştırmaya çalışmanın bir sonucu olabilir (mi?). ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★

Kahramanların işlenişi ★★★★★

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★

Redaksiyonun titizliği ★★★★★

Babam yüz Japon balığı eder!

Yazan: Mehmet Erkurt

Son derece sade bir öykü bu. Dupduru... Hiçbir süsün olmadığı bir anlatım. Böbürlendiği, verdiği, ikna etmeye uğraştığı bir konu yok. Kendini kanıtlama, doğrulama kaygısı da yansıtmıyor.

Her yeni Neil Gaiman kitabı, yazarı sevenlerde hafif bir iç zelzeleyi tetikler. Ne yazmış, kimle yazmış, hangi illüstratörle çalışmış merak eden okurlar hemen Google'a koşar. Bunu, belki Gaiman'ın bloğundan okunacak birkaç satır, sosyal medya hesaplarından emilecek birkaç damla haber ve bunların ilgili kişilerle paylaşılmasına ayrılan dakikalar izler. Mütevazı bir fenomendir Gaiman, pek çok yaş için. Etkili ve sakin; sesi, aksanı ve gülümseyişi gibi. Tahayyülü ve bunun söze yansımaları gibi...

Çocuklar için yazdığıdaysa, benim gibi bazı okurlarda apayrı bir heyecan uyandırır. Bizler bunu, yalnızca türe ve alana duyduğumuz ilgiyle açıklayamayız. Hayır! Bu heyecanın asıl nedeni, yaratma

Babamı İki Japon Balığı ile Değiş Tokuş Ettiğim Gün
Neil Gaiman

Resimleyen: Dave McKean
Türkçeleştiren: Sima Özkan Yıldırım
Sırtlan Kitap, 60 sayfa

özgüvenini ve cesaretini, çocuk gerçekliğinin gerektirdiği sağduyuyla birleştirebilen bir yazara duyduğumuz güven. İyi bir "öykü anlatıcısından" çıkacak öyküye duyduğumuz açlık. Aynı zamanda eşsiz, uçuk kaçık, ezber bozan, bildiğini unutturan gibi abartılardan azade, ayağı yere basan bir kurgunun

çekiciliğinde. Ashında işin güzelliği de -ve belki ustalığı da- burada. Bu tuhaf sakinlikte.

SIRA DIŞI VE SAKİN

İsimsiz anlatıcımızın babası gazete okumaya oturdu mu top atılsa yerinden kıpırdamaz. Yüzü gazeteyle perdelenmiş, koltuğuyla bütünleşmiş bir bedendir o artık; eh, belki anlatıcı ve kız kardeşi dalaşmaya başladıklarında, "Çocuklaaar," demeyi ihmal etmez, ama o kadar. Bir gün, anlatıcının arkadaşı, içinde iki Japon balığının yüzdüğü bir fanusla ziyarete gelir. Bu balıklar bizimkinin öyle hoşuna gider ki hemen onları takas edecek bir şeyler önerir. Odasında ne varsa sıralar. Ama hiçbiri arkadaşının ilgisini çekmez. Biraz düşünür ve şöyle der bize: "İnsanların aklına hayatlarında belki bir, belki iki defa bazı harika fikirler gelir ve elektriği ya da ateşi ya da uzay boşluğunu ya da bilmem neyi keşfederler. (...) Bu fikirler benim aklıma haftada iki üç defa gelir." Bu kez aklına gelen "harika" fikirse, babasını bu balıklarla takas etmektir. Yapar da bunu. Babanın ruhu bile duymamıştır. Her şey yolundadır. Annesi eve gelene kadar... Annesi gelip de durumu öğrendiğinde, ondan -tüm sakinliğiyle- babasını geri getirmesini ister. Mesele şu ki babasını takas ettiği arkadaşı, babasını başka bir şeyle takas etmiştir bile. O da bir başkasıyla, diğeri de berikiyle...

Son derece sade bir anlatı bu. Dupduru. Hiçbir süsün, yorumun, üst metinsel müdahalenin olmadığı bir anlatım. İddiası, savı, aktarım derdi yok. Böbürlendiği, verdiği, ikna etmeye uğraştığı bir konu da

Çocuk edebiyatının usta ismi
Sevim Ak'tan yepyeni bir öykü!

SEVİM AK

dünyanın en şişmanı

Dünyanın En Şişmanı, küçük okurlarla Sevim Ak'ın benzersiz kaleminden bir kez daha buluşturuyor.

Karnesindeki notları yüzünden yüzü bir türlü gülmeyen Berk, ailesinin disiplinli olmasını istemesine rağmen sürekli uyumayı tercih eden sıradışı bir karakter. Fakat günün birinde bu tercihi, ona öyle farklı bir kapı açıyor ki!..

yok. Bir kitleye kendini kanıtlama, doğrulama kaygısı da yansıtmıyor. Sıra dışı, kendince çekici, mizahi bir öyküsü var. Bir aile içinde süregiden, makul diyaloglar var. İki kardeşin, alışıldık didişmeleri var. Sıra dışı olanın bir sıradanlık içinde verildiği, sakin bir anlatım. Çekiciliği de bu “sözde” sıradanlıkta saklı. Ünlemlerle, nidalarla işi yok Gaiman'ın. Çocuk zaten nerede şaşıracağını, nerede güleceğini, nerede “sinir olacağını” bilir. Duygulara işaret eden, kendi duygusunda direten, yorumuyla el uzatan bir yazar sesi kullanmıyor. Öykü var ve bu kadarı yeterli.

“ÇOCUĞUM” YANILGISINDAN UZAK

Kitapta, Neil Gaiman'ın eklediği bir son söz var. Farklı örneklerini gördüğümüz bir durum bu kitapta da yaşanmış: Çocuktan alınan ilham, çocuğun berrak zihninin yazarda uyandırdığı fikir. Gaiman, oğlunun ona bir öfke ânında söylediği, “Keşke bir babam olmasaydı! Keşke Japon balıklarım olsaydı!” sözünün çaktığı kıvılcımla kaleme almış bu öyküyü. Başlangıç oğlundan, öykü Gaiman'dan. Görsel anlatım da, Gaiman'ın sık sık birlikte çalıştığı, *Sandman* dizisinden tanıdığımız Dave McKean'den.

Bu sade öykünün, yazar ve yayıncılara düşündüreceği iki noktaya değinip kapatmak istiyorum yazıyı: Kıvılcımını çocuklardan aldığımız öykü fikirleri, gerçekten öyküleşebildikleri zaman kitap değeri taşırlar. Çocuğumuzun zekâsına duyduğumuz güvenin ve bunu göstermekte acelemizin, öyküyü okuyacak çocuklara verdiğimiz değer önüne geçmemesi beklenir. Çünkü yazdığımız kitap, çocuğumuzun yaratıcı fikrine bir ödül olmaktan önce, onu okuyacak çocuğa bir “öykü” vaadidir. Yazarın esas sorumluluğudur bu. Gaiman ve McKean bu sorumluluğu yerine getirmişler. Yayıncısına da -hem ülkesindeki hem de Türkiye'dekine- teşekkürler. Bize, çocuğa yönelik görsellik konusundaki tıkanmışlığımızı, sanatçıyla masaya oturduğumuzda gösterdiğimiz cesaretsizliği hatırlattıkları için. McKean'in anlatımına, tasarımına, o görsel kaosu sanki *Sandman*'in teskin edici kumlarıyla harmanlamış gibi sunmasına bakınca, çocuk kitabı yayıncıları olarak kendimize şunu sormalız belki: Bazı ezberlere fazlasıyla takılmış, bir şeyleri inatla eksik düşünüyör olabilir miyiz? ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★☆

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★★★★★

Doğan Egmont

Okumak gelecektir.

Dünyanın en acayip hayvanını gören var mı?

Yazan: Elif Şahin Hamidi

Çadırdan çıkanlar türlü türlü tasvirler yapıyorlar hayvan hakkında. Kimisi gördüğü hayvanın ejderhaya, file ya da zebraya benzediğini söylerken kimisi de Tibet maymununa yahut Hint öküzüne benzediğini iddia ediyor. Öyle ki şeytana benzetenler bile var!

Birileri bana “Dünyanın en acayip hayvanını görmek ister misin?” diye sorsa, kuşkusuz cevabım evet olurdu ve meraktan çatlardım. Bu sorunun küçük bir çocuğa yöneltildiğini düşünelim bir de. Hiç şüphesiz yüreğinin yerinde davullar gümbürder, heyecandan uykuları kaçar, dünyanın bu en acayip hayvanının ne biçim bir şey olduğunu görebilmek için sabırsızlıktan yerinde duramazdı. Peki, bir çocuğa böyle bir şans verilse ancak ücret karşılığı bu acayip hayvanı görebileceği söylene ve ne yazık ki çocuğun hiç parası olmasa ne yapar? İşte İtalyan yazar Guido Sgardoli'nin *Dünyanın En Acayip Hayvanı* isimli öyküsünün minik kahramanı Miriam böyle bir çocuk. Acayip hayvanı görebilmesi için “bir para” ödemesi gerekiyor ama ne yazık ki “bir parası”, hatta hiç parası yok! Babası evi terk edip gitmiş, hem de ardında bir yığın borç bırakarak. Annesi, Miriam'ın minik kardeşini emzirmekle meşgul. Anlaşılan o ki çalışmıyor, işsiz. Hal böyle olunca, Miriam'ın bir sabah şehir meydanına kurulan sarı beyaz çizgili dev çadırdaki dünyanın en acayip hayvanını

görmesi imkânsızlaşıyor. Oysa “bir para” ödeyen şehir halkı, çadırın önünde koca bir kuyruk oluşturmuş, heyecanla sırasının gelmesini bekliyor. Miriam ise merak içerisinde çadırdan çıkanların, hayvan hakkında söylediklerini dinlemekle yetiniyor bir süre. Çadırdan çıkanlar türlü türlü tasvirler yapıyorlar hayvan hakkında. Sanki içeride bir sürü değişik hayvan var, her biri

farklı şeyler anlatıyor zira. Kimisi gördüğü hayvanın ejderhaya, file ya da zebraya benzediğini söylerken kimisi de Tibet maymununa yahut Hint öküzüne benzediğini iddia ediyor. Öyle ki şeytana benzetenler bile var! Anlaşılan o ki içerideki bu hayvan gerçekten pek acayip. Miriam bir yolunu bulup hayvanı görmeyi başarıyor elbette. Ama biz okurlar, hikâyenin sonuna varsak da göremiyoruz bu en acayip hayvanı. Ama Miriam'ın gözleriyle bakmayı becerenler görebileceklerdir mutlaka.

OLUMLANAN SEYİRLİK HAYVAN

Andersen Ödülü sahibi Guido Sgardoli, veterinerlik fakültesi mezunu bir yazar. Mezun olduktan sonra hayvanlara duyduğu sevgiyi, sözcüklere ve onların oluşturdukları biçimlere olan tutkusuyla bütünleştirip yazar olmaya koyulmuş. Sgardoli'nin çocuklar için kaleme aldığı kitapların hemen hepsinde hayvan kahramanlar var zaten. Ama böylesine hayvanları seven, tanıyan bir yazarın, çocuklar için kaleme aldığı hikâyede bir hayvana seyirlik, gösteri unsuru olarak rol vermesi de biraz tuhaf kaçmış doğrusu. Beri yandan yazar da bu tuhaflığın farkında belli ki. Bu nedenle göstericiyi iyi bir insan olarak resmetmeye çalışıyor. Yani çocukları buna ikna etme gayreti içerisinde. Çünkü görünen o ki gösterici hayvanına gayet iyi bakıyor. Yemeğini bile onunla paylaşıyor. Hayvanın da hali keyfi yerinde. Hiç kuşkusuz sahibini seviyor, bir şikâyeti yok... Sgardoli'nin bu güzel hikâyesi, hayvanı gösteri unsuru olarak olumladığı noktada biraz tökezliyor. Lakin yine de dünyanın en acayip hayvanını bir kez olsun görmek istiyor insan... ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★☆

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★★★★★

Redaksiyonun titizliği ★★★★★★

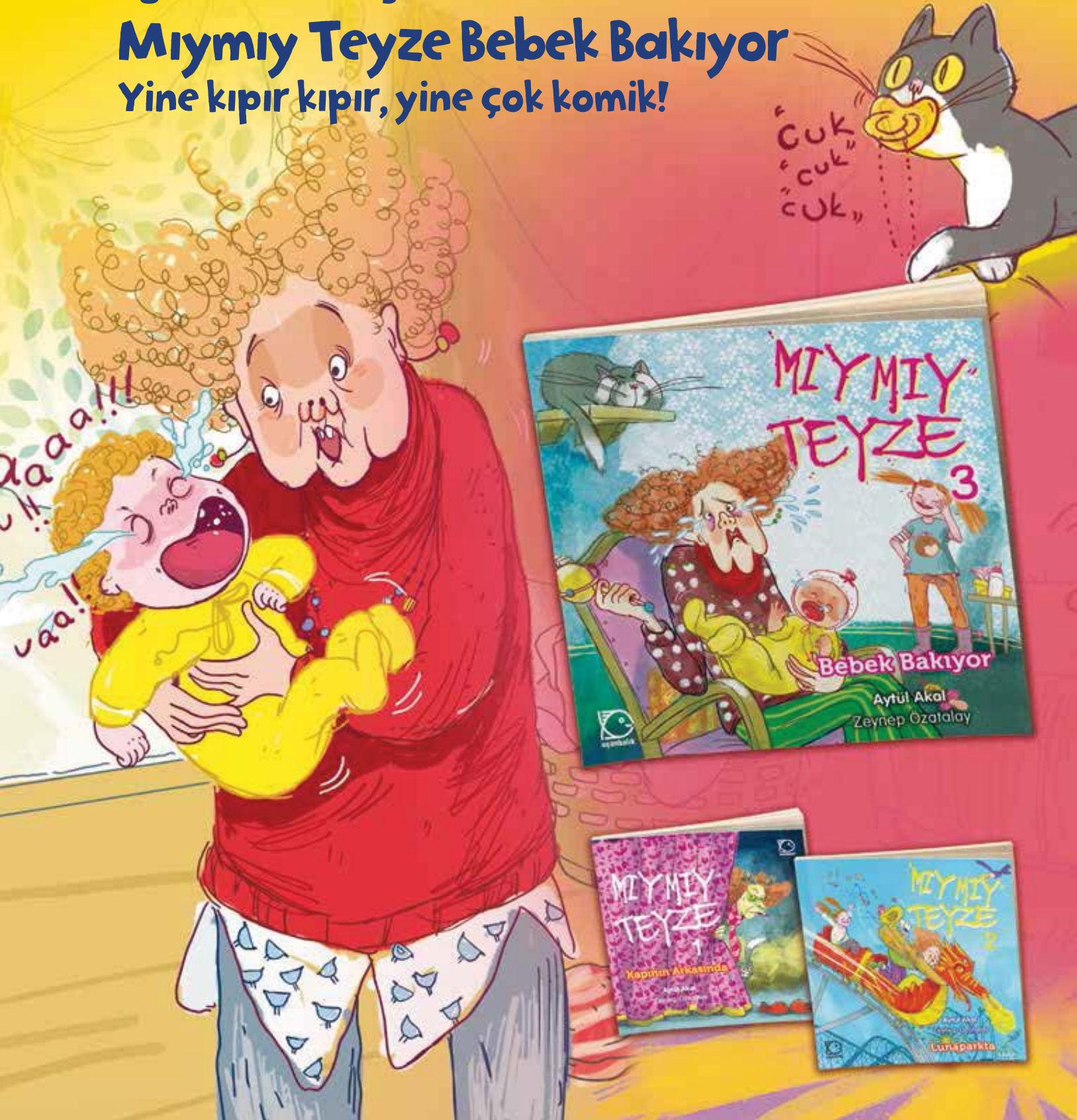
Dünyanın En Acayip Hayvanı
Guido Sgardoli
Resimleyen: Roberto Lauciello
Türkçeleştiren: Filiz Özdem
Yapı Kredi Yayınları, 48 sayfa

Eğlenceli ve rengârenk bir macera daha:

Mıymıy Teyze Bebek Bakıyor

Yine kıpır kıpır, yine çok komik!

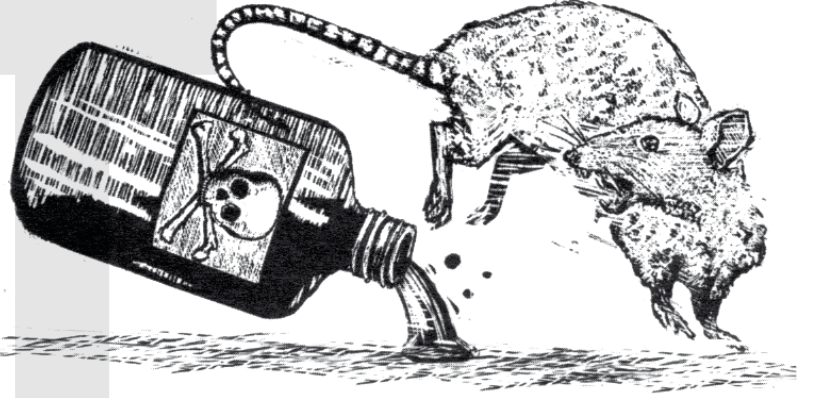

www.ucanbalik.com.tr

[f/ucanbaliktudem](https://www.facebook.com/ucanbaliktudem) [i/ucanbalik_yayinlari](https://www.instagram.com/ucanbalik_yayinlari)

 uçanbalık

Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?

“Hector, kravatın farklı bir anlamı olduğunu söylerdi. Tıpkı bir köpeğin boynundaki tasma gibiydi. Kravat tek başına asla olamayacağı kadar büyük bir şeyin parçası olduğunu ifade ederdi.”

Yazan: Suzan Geridönmez

İkinci Dünya Savaşı farklı sonuçlansaydı ne olurdu? İngiliz yazar Sally Gardner, *Solucanlı Ay* adlı gençlik romanında bu daha önce de birçok kitaba konu olmuş soruya eğiliyor.

Distopya 1956 yılında geçiyor. 15 yaşındaki Stendish dedesiyle birlikte, saf ırk olmayanlara ayrılmış 7. bölgede yaşıyor. Baskının ve yokluğun hüküm sürdüğü mahallede, düzen deri ceketli iktidar bekçileri tarafından tesis ediliyor. Her gün birileri

asiliği ya da farklılığıyla totaliter rejimin gözüne battığı için alınıp bilinmeze götürülüyor.

Aniden kaybolan, akıbeti bilinmeyenlerin arasında Stendish’in annesiyle babası da bulunuyor. Ebeveynlerinin başına gelenler, korkunun ve şiddetin gölgesinde yaşayan delikanlıyı haliyle çok etkiliyor. Üstelik onun için, hep tembuhlendiği gibi dikkat çekmeden yaşamak olanaksız. Çünkü biri

mavi, biri kahverengi gözleri saf ırktan olmadığını hemen belli ediyor. Ama Stendish’i diğerlerinden ayıran sadece dış görünüşü değil. O aynı zamanda disleksiden mustarip, yani okumakta ve yazmakta güçlük çekiyor. Bu da okulda, faşist rejimin piyonu öğrenci ve öğretmenlerden eziyet görmesine neden oluyor.

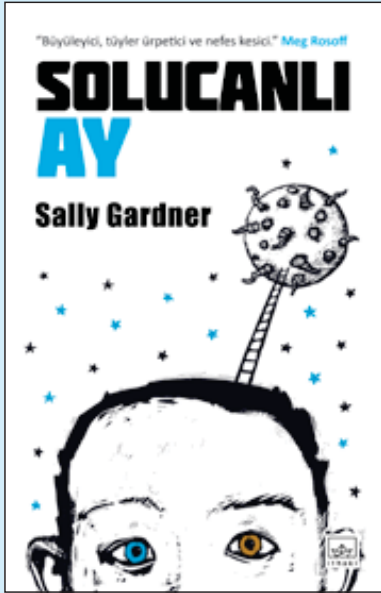
Derken günün birinde komşu eve Lush ailesi taşıyor. Oğulları Hector kısa sürede Stendish’in can dostuna dönüşüyor. Özgürlük idealini hayal güçleriyle ayakta tutan iki genç, zihinlerinde yarattıkları Jüniper gezegenine gitme planı yapıyor. Dolayısıyla, faşist rejimin sürekli propaganda malzemesi ettiği, tarihi giderek yaklaşan ilk aya yolculuk onları pek az ilgilendiriyor. Ta ki Hector, arkadaşına anlatmak istemediği bir sır keşfedinceye kadar.

Gizli keşfin bedeli Lush ailesinin götürülmesi oluyor. Hector’un yokluğu Stendish için her şeyi eskisinden de hüzünlü hale getiriyor. Okulda yeniden aşağılanmaya maruz kalan genç, deri ceketliler tarafından sık sık sorgulanmaya başlıyor.

Bu süreçte dedesinin gerçek kimliğini ve başka düzen muhalifi insanların varlığını öğrenen Stendish, tutuklanmaları an meselesi olduğu halde kaçmamayı seçiyor. Öyle ya biri rejimin planını bozup insanlığı gerçekle yüzleştirmek zorunda...

ASIL OLAN UMUT

Yazar, mutlu sona yer bırakmamasına karşın Stendish ve Hector’u kitabın bitiminde cinsel bir tutku-

Solucanlı Ay
Sally Gardner

Türkçeleştiren: Cihan Karamancı
Resimleyen: Julian Crouch
İthaki Yayınları, 264 sayfa

dan ziyade, basbayağı yaşama olan hasret ve sevgiyle öpüştürerek umuda geniş bir alan açıyor. Hikâyeyi Stendish'in gözünden ve onun çeviride ne yazık ki inceliklerini kaybetmiş "disleksik" dilinden dinliyoruz. Romanın her biri çok kısa, toplam 100 bölüme ayrılmış olması, konunun ağırlığını hafifletmeye de okura soluklanma fırsatı yaratıyor. Ki buna gerçekten de ihtiyaç var. En geç, sadist öğretmen Bay Gunnell'in, küçük Eric'i okul bahçesinde döve döve öldürmesine şahit olduktan sonra okumaya devam etmek için cesaret toplamanız gerekiyor.

Peki, buna değişiyor mu? Evet, çünkü aykırı dış görünümü, okul başarısızlığı ve hayalcililiğiyle Stendish, bildiğimiz kahramanlara hiç benzememesine rağmen, en güçsüz görünen kişilerin bile karanlık zamanlarda umut ışığına dönüşebildiğini gösteriyor. Yeter ki insanlık suçlarına ortak olmamayı seçsin. Yeter ki boyun eğmesin.

EDEBİYAT GERÇEĞİN AKSİNE ÖLDÜRMÜYOR!

Soruyu bir de tersten soralım. Yazar genç okuru böylesine çıplak bir vahşetle yüzleştirmeden aynı etkiyi yaratamaz mıydı? Buna kesin yanıt vermek zor. Bildiğimiz tek şey gerçek dünyamızda çocuk ve gençlerin fazlasıyla şiddetin, savaşın ve faşizmin odağında olduğu. Onları sağaltıcı bir etkisi olan kurgu edebiyattan değil, savaştan, şiddetten ve faşizmin kendisinden korumalıyız! Stendish gibi sürüden ayrılmalı, bedel ödeme pahasına, insanlık suçlarına yüksek sesle "hayır" diyebilmeliyiz! Kısacası kitabın temel mesajı gençler kadar ve belki de gençlerden önce yetişkinleri ilgilendiriyor. Kurgu nasyonal sosyalizme somut göndermelerde bulunuyor, ancak herhangi bir diktatörlük altında benzer olayların yaşanabileceğini hayal etmek zor değil. Buysa kitabı daha da güncel hale getiriyor.

Son olarak, Carnegie Madalyası layık görülen romanın karanlık havasını tamamlayan fare, solucan ve sinek illüstrasyonlarının okuma deneyimine değer kattığını, aynı şeyi edebi dile kaybettiren vasat redaksiyon için söyleyemeyeceğimizi belirtelim. ■

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★☆

Çeviri ve redaksiyonun titizliği ★★☆☆☆☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★★★★☆

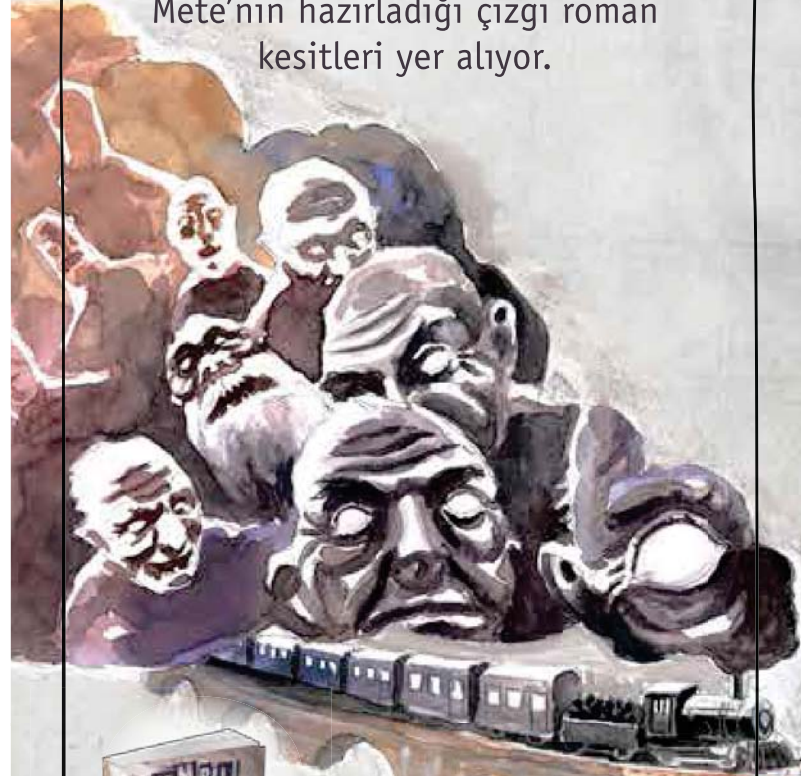

REDHOUSE

ŞİMDİ
RAFLARDA!

ZOMBİLİ MOMBİLİ ROMAN

Aytül Akal'ın kaleme aldığı nefes kesici roman şimdi raflarda yerini aldı! Korku-macera türündeki *Zombili Mombili Roman*, 10 yaş ve üzerindeki çocukların bir solukta okuyacağı bir kitap. Üstelik romanın her bölümünde Halil Mete'nin hazırladığı çizgi roman kesitleri yer alıyor.

www.redhouse.com.tr

www.facebook.com/RedhouseKidz
www.facebook.com/RedhouseYayinlari

ANDERSEN'İN GÖZÜNDEN MASALLAR VE HAKİKAT

Yazan: Özlem Toprak

“Periler Diyarı tehlikeli bir ülkedir ve bu diyarda ihtiyatsızlar için tuzaklar, fazla cesur olanlar için de zindanlar vardır.” Tolkien

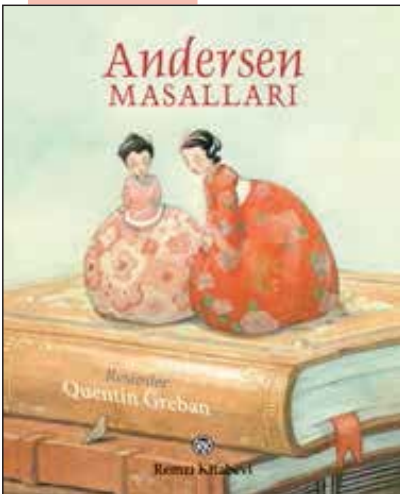
Andersen Masalları

Hans Christian Andersen

Resimleyen: Quentin Greban

Türkçeleştiren: Nüket İzet

Remzi Kitabevi, 96 sayfa

Bazı sözcüklerin çağrışımları hayli ağırdır. Benim için de masal, ağır çağrışımlı kelimelerin başında gelir.

Çocukluktan beri derdim bitmedi masallarla. Fazla gerçekçi olduğumdan mıdır nedir; kimisinin büyü

sihri asabımı bozdu, kimisinin de mesaj kaygılı, didaktik öğretili sonları. Çünkü ebeveynlerin onu yapma, bunu yap tarzı uyarılarından da rahatsız olan, ille de elini yaktıktan sonra ateşe temkinle yaklaşması gerektiğini idrak eden bir çocuktum.

Elbette ben de Grimm Kardeşler'den Andersen'e, Binbir Gece Masalları'ndan Keloğlan'a pek çok masal durağından geçtim. İtiraf etmem gerekirse bunların içinde benim gerçekçi yanım göz önünde bulundurulduğunda, Andersen halen halleşemediğim; zihnimi, kalbimi uğraştıran bir masal anlatıcısı olarak ayrı bir yere sahip.

Remzi Kitabevi de ülkemizde pek çok örneği olan Andersen masallarına, üç masaldan oluşan özel bir kitapla katıldı. Kendisi de çocuk kitapları yazarı olan Belçikalı genç grafik tasarımcı Quentin Greban'ın tam yerine denk gelen resim ve desenleriyle bezeli olan kitap; Andersen'in Parmak Kız, Küçük Denizkızı, İmparator ile Bülbül masallarını bir araya getirmiş. 2000 yılında Saint-Exupéry ödülünü alan Quentin Greban, kitaptaki üç masalı çizimleriyle öyle ustalıkla anlatmış ki masallara bambaşka bir ruh getirmiş sanki. Bu haliyle kitabı eline alan herkes kendini bir süreliğine de olsa günlük hayatın

dışına çıkmış, her şeyin mümkün olduğu bambaşka bir dünyaya ışınlanmış hissedecek.

ASIL BÜYÜKLERE SÖYLEYECEKLERİ VAR

Andersen çok değişik bir masalcı. 1805 yılında Danimarka'da bir ayakkabıcının tek oğlu olarak dünyaya gelen Hans Cristian Andersen, Charles Dickens'ın tavsiyesiyle masala yöneldi. O güne kadar oyun, roman, şiir ve gezi kitapları yazıyordu. Masallarında insanların hırs, açgözlülük, kibir, kaypaklık gibi pek çok zaafını olanca çıplaklığıyla sergileyen Andersen, adeta çocukların yetişkinlerden çok daha olgun ve dürüst birer varlık olduğuna inanır gibidir.

Aslında Andersen, masallar aracılığıyla çocuk kisvesi altında yetişkinlerin dünyasıyla ödeşir. Dolayısıyla Andersen'den masallar okumak çocuk için değil, o masalı çocuğa okuyan yetişkin için sınavdır. Kimi zaman gaddar denecek seviyede gerçekçilik sergileyen Andersen, muhtemelen bu masalları çocuklara okumakta olan birçok anlatıcıya masalın sonunu mutlu bir şekilde bağlama yükümlülüğü de getirmiştir. Ama şurası kesin ki insan beğensin ya da beğenmesin onun yarattığı imgelerden ve kimi cümlelerden kolay kolay kurtulamaz.

Günümüzde masallar feminist okumalar aracılığıyla toplumsal cinsiyet rolleri açısından hayli çetin bir sınava tabii tutuluyor. Melek Özlem Sezer "Masallar ve Toplumsal Cinsiyet" adlı inceleme kitabında masalların kadın kahramanlarına bakarken şu değerlendirmede bulunuyor: "... *masal güçlü etkisi bilinmesine rağmen o kadar küçük görülür ki, entelektüeller için bile eleştirel dikkatten yoksun kalır. Ne bir ölü olan Pamuk Prenses'in iradesi dışında öpülmesi irkilmeye karşılabilir, ne de Hansel Gretel gibi çocuğu ölümcül koşullara terk etme, yamyamlık, hırsızlık, cinayetle ilerleyen bir masal romantizm maskesinden kurtulur. Biçimlendirdiği kimlikler, geleneksel olanın talep ettiği ve onunla ama az, ama çok uyumludur da. Masalların bağımlı kadınından, çağdaş yaşamın derhal ve kusursuz olarak talep ettiği bağımsız kadın tipine geçişte de kendini yeniden yaratır, özellikle sinemada. Bağımsızlık korkusu arttıkça da, kadın için kurtuluş ya da sığınma talebi masalın işlediği hayaller üzerinden ilerler. Sanki o kurtarıcı erkekler doğal hakmış da, kadın başka türlü bir yaşamın beceriksizliğinde haddi olmayarak boş yere dolanmış gibi...*"

Bu açıdan bakıldığında Andersen'in masallarında alışılmışın dışında kadın kahramanlara rastlarız. Parmak Kız, kendi hayat yolu için tehlikeli maceraları göze alır. Küçük Denizkızı ise kurtarıcı prens klişesini yıkararak, bizzat kendisi sevdiği erkeğin kurtarıcısı olur. Hem de onu başka bir prensese bırakmak, aşkını deniz köpüklerine uğurlamak pahasına...

MASALA YENİ ANLAM

Masal deyince kulağımda 90'ların en sevilen dizisi Süper Baba'nın "Bana Bir Masal Anlat Baba" şarkısını duyan biri olarak, elime aldığım bu en yeni Andersen Masalı beni bir kez daha çarptı. O dizide masal, hep hayalini kurduğumuz koşulsuz güven, sevgi ve özveriye simgeliyordu. Güvende ve korunaklıydık.

Andersen'in masalları, kendi kahramanlarını da okurlarını da pek çok zorlukla karşı karşıya bırakır. Tıpkı hayatta olduğu gibi... Ve bütün bu maceralar sırasında bizi büyütür, olgunlaştırır. Öğreniriz ki masumiyet ve iyilik, verili insan özellikleri değil, aksine her seferinde yeniden ve yeniden kazanılan ya da kaybedilen değerler. Andersen'in gözünde insan en büyük hesabı hep kendisine verir. Herkesten kaçsan da kendine yakalanırsın sonunda. Bir masal aynan olur; yaptıklarını, yapmadıklarını, yapamadıklarını görürsün.

Bu masallar, dünyada ille de hakkaniyet ve adalet olmadığını, yalanlarla kuşatıldığımız bugünlerde bir kez daha hatırlattı bana. Bu haliyle de günlük hayatın içinde birbirimize bir çarpıda söyleyiverdiğimiz "Bana masal anlatma" sözüne denk geldi. Bana yalan söyleme, beni kandırmaya çalışma anlamında kullanırken, nasıl da haksızlık ediyoruz bu kelimeye diye düşünmeden edemedim.

Andersen hiç masal anlatmadı ki! ■

Dilin edebi niteliği	★★★★☆
İçerik	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★

TILKI TILKI SAAT KAÇ?

Yazan: Melek Özlem SEZER

Tilki Tilki Saat Kaç?

Refik Durbaş

Resimleyen: Burcu Yılmaz

Can Çocuk Yayınları, 53 sayfa

Fabl, insanlar arasında geçen öyküleri hayvanlara mal ederek anlatma ustalığıdır. Öyleyse tilki de insandır ve ona katlanamayışımız da bundandır. Tilki kurnazsa, insan da kendini başkasının üzerinden anlattığı için bir bakıma korkaktır.

İnsan, dile bir kere “Bu karadır” diye düşmeyegörsün; kırk kat beyaz urba giyse, kendini aklayamazmış.

Peki ya insan kendini yaftalamasına karşı bile bu kadar katıyken, şu gariban tilki ne yapsın? Kurnazlık onda, bencillik onda, yalancılık onda... Hainlik, paylaşma bilgisinden yoksunluk, zaafı kullanmada olduğu gibi tamahta sınırsızlık da onda.

Sevmeyiz tilkiyi, niçin sevecekmışiz? Atasözleri, deyimler, fıkralar, masallar hep onun hainliğinden konuşur ne olsa. Oysa bir belgesel seyretsek, yavrularını hayatta tutmak için çırpınan anne tilkinin mücadelesine, oynayan yavruların sevimliliğine şahit olsak, tilkinin tarafına geçiveririz. Yine de bunun biraz uzun bir belgesel olması gerek. Yoksa onu öyle kolay kolay affedemeyiz.

Belgeselini izleyince sevdiğimiz tilkiyi, masal kahramanı olduğunda neden yine sevmeyiz? Fabl, insanlar arasında geçen öyküleri hayvanlara mal

ederek anlatma ustalığıdır. Öyleyse tilki de insandır ve ona katlanamayışımız da bundandır. Tilki kurnazsa, insan da kendini başkasının üzerinden anlattığı için bir bakıma sanatçı, bir bakıma korkaktır.

Çocuk edebiyatının temel hedeflerinden biri, çocuğu yetişkin yaşamına hazırlamak. Bu nedenle tilki masallarının, bizi tilki-insanlara hazırlıklı yakalanmada önemli bir işlevi var. Refik Durbaş, tilkileri o görkemli kuyrukları gibi şiirsel bir zeminde anlatmayı tercih etmiş ve dünya halk kültüründen tilki masallarını *Tilki Tilki Saat Kaç?* diye çok hoş bir isim altında toplamış. Can Çocuk Yayınları ise bu çalışmayı Burcu Yılmaz'ın başarılı resimleri eşliğinde, müthiş bir görselliğe kavuşturmuş. Yılmaz, tilkinin estetiğini güçlü bir şekilde ön plana çıkarırken, yaratıcı tasarımlarıyla özel bir dil kurmuş. Tilkiye hoş, sevimli ve oldukça şaşkın bir ifadeyle, insanın onu merak etmesine, bu tilki acaba nasıl biridir demesine neden olacak bir ruh kazandırmış.

Masalları okurken insanın aklına hayat bilgisi dersinde yediğimiz pek çok şamarla birlikte en çok politikacı tipi geliyor. Hatta politikacıları anlaşılmasız bulmamız, bu kitaptaki masallara bakınca bana tuhaf geliyor. Ne de olsa temel dinamikler, zaafı teşhis etme ve kullanma yöntemleri, çıkar için yapılanlardaki sınırsızlık; yüzlerce yıllık bu masalarda en yalın haliyle anlatılmış. Öte yandan tilki postu giymiş insanla ilgili anlatılanlar doğru olsa da tilkiyi tek bir biçimde anlatmak ona karşı bir önyargı doğurmaz mı? Onun aslında insan olduğunu unutmamıza, alguların kapanmasına, kolaycılığa neden olmaz mı? Kuşkusuz, işe bir de bu taraftan bakmak bu masal derlemesinin sorunu değil, ancak bu kitabın hemen arkasından çocuklara gerçek tilki her kimse onu anlatan kitaplar sunabilmemizi isterdim.

Seçilen masallar, hepimizin bildiği masallar olsa da insan onları macera duygusuyla okuyor. Çünkü önemli bir şairin imgelerine, kalıp laflara itibar etmeyerek kıpır kıpır, dili zorlayan, sınırlarını genişletmeye çalışan acarlığına rastlıyoruz. Durup durup bir daha bakılacak, çikolatanın son parçası gibi damakta yavaş yavaş eritilecek pek çok dize var kitapta. Ancak, bazen bu şiirsellik düzyazıda daha mı rahat ederdi diye düşündüm. Zaten dizelerde imla, cümle düzenine göre kullanılmış, belki metin bu anlamda da işaret vermeye çalışmış. Kimi yerlerde masalı anlamak zorlaşıyor, bazen akış zedeleniyor,

bazen şiire öncelik vermek olayların yeterince anlatılmamasına neden olacak bir hıza sebep oluyor. Şiir bir merdivense, kimi cümleler düz yolda daha rahat edecekmiş gibi duruyor. Refik Durbaş'ın tadına doyumaz ifadelerini, dize düzeninden çıkarıp düze vurduğumda, doğrusu ben daha çok tadına vardım. Size de -şairin affına sığınarak- bu lezzetleri öyle sunmak istedim.

"Tam bu sırada rüzgâr dövmekteymiş gökyüzünün davulunu."

"damakta dağılan sevincin keyfini sürmekte..."

"Gölgesini kuyruğuna kıstıran kurt"

"Söz arayadursun sözlükteki yerini"

"diye bağıradursun kana kesmiş sesiyle kurt"

"bir bulut atımında duyulmuş bizimkinin sesi"

"Topaç yaparmış ay ışığından bizimki kurtsa rüzgârlardan kuyruğu uzun uçurtmalar..."

"Kaşı kınalı dağların bile benzi solmuş derler"

"İşte böyle bağlamış tilki sözün ilmeğini"

"tilki bırakmış kederin ipini"

Kimileri, yazarların okuyucuyla tanıştıkları ya da alıştırdıkları yerde durmasını tercih eder. Hatta örneğin bir şairin şiirini çok seviyorsa, romanını okumak istemez. Şairi, zamanını çocuk yazınına ayırırsa ona küser. Öykülerini bir oyalanma olarak görür. Oysa farklı türlerde gezinmek, her birine diğerinin tadını, ustalığını da katıyor. Birbirini zenginleştiriyor, kişi kendisiyle farklı mecralarda seviyor ve bence güzel çocuklar doğuyor. Refik Durbaş deyince, insanın aklına ilk şiir gelir. Peki, masalla uğraşmasın mı? İyi ama o zaman *"davul, yanardağlar misali yarılmış iki kaşının arasından."* gibi müthiş bir şiirsellikten mahrum kalmaz mı masal? İyi ki Refik Durbaş var, iyi ki şiir, iyi ki masal var. İyi ki üçünü bir tilkinin kuyruğunda birleştiren hayat var. ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★☆

İçerik ★★★★★☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★

Hedef kitleye uygunluk ★★★★★☆

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★★

Çevirinin “ruhu”

Yazan: Safter Korkmaz

Kitaptaki her öğüt ya değiştirilmiş ya yumuşatılmış. Kelime seçimleri ve olası çeviri tercihleri, hep gerçekten “uslu” olmayı işaret eden öğütlerden yana kullanılmış. Kısacası kız çocukları için klasik toplumsal roller korunmuş, takviye edilmiş.

Küçük Kızlara Öğütler

Mark Twain

Resimleyen: Oya Dilker

Türkçeleştiren: Gökhan Sarı

Aylak Adam Yayınları, 20 sayfa

Birkaç yıl önce internette çizimlerine rastladığım bir kitaptan bahsedeceğim size. Rus çizer Vladimir Radunsky'nin güzel çizimleriyle yayınlanan kitap, “Advice to Little Girls” adına sahipti. Kitabı oluşturan metin, ünlü yazar Mark Twain'in 1865'de yazdığı bir kitaptan alınmıştı.

Radunsky'nin beni cezbeden çizimleriyle kitabın ismi arasındaki gerilim hemen göze çarpıyordu. Radunsky ayan beyan isyankâr, başına buyruk küçük kız çocukları tasvir ederken, kitabın isminin “Küçük Kızlara Öğütler” olması dikkat çekiciydi. Hakkında ulaştığım birkaç ma-

kaleden, metnin aslında bir ironiden ibaret olduğunu öğrenmem durumu açıklıyordu.

Mark Twain kısacık anlatısında, çağının çok ötesinde bir tavır sergiliyordu. Yetişkinlerin “uslu çocuk” tasavvuruna karşı, ama özellikle de kız çocuklarına dayatılan toplumsal rollere dair eleştirel bir metin kaleme almıştı.

Geçtiğimiz aylarda, Aylak Adam Yayınlarının söz konusu kitabı yayınladığını öğrendiğimde sevindim. Yayınladığı nitelikli eserlerle tanıdığımız Aylak Adam, belli ki yine güzel bir işe imza atmıştı.

Ancak 2015'in son ayı elime ulaşan eserin çizimleri beni şaşırttı. Metin yeniden resimlenmişti ama Radunsky'de hissettiğiniz o alaycı, isyankâr tavır, bu çizimlerde yoktu. Radunsky'e oranla, daha “iyi” yetişkinler ve daha “uslu” kız çocukları vardı çizimlerde. Türkçe metni okuduğumda ise bunun sebebini kavradım. Çünkü Türkçe metinde, Mark Twain'in ironisi neredeyse tamamen kaybolmuştu. O alaycı, isyankâr öğütler yoktu. Orijinal metnin “ruhunu” yakalayamayan bir çeviri diye düşündüm ve kitabı bir kenara bıraktım...

Ta ki Gülenay Börekçi'nin, Egoist Okur isimli internet bloğunda İngilizce kitaba tekrar rastlayıncaya dek 2011 yılına ait, *Mark Twain*'den "*Küçük Kızlara Nasihatlar*" başlıklı gönderide, çevirmen Nefise Kahraman'ın kitap hakkındaki bilgilendirme yazısı ve kitap metninin ona ait kişisel çevirisini paylaşıyordu.

Merakım galip geldi, ben de kısa bir araştırma ile öykünün İngilizce orijinaline -artık telif bir eser olmadığı için ulaşılabılır bir metindir- ulaştım. Oldukça kısa olan metni, hızlı bir çeviri ile Türkçeleştirdiğimde, kitabın Aylak Adam çevirisine dair hayal kırıklığım katlanarak arttı.

Nüanslar olmakla beraber Nefise Kahraman'ın çevirisine yakın bir çeviri ortaya çıkarmıştım. Ve bu iki çeviri ile Aylak Adam çevirisi arasında ciddi farklar söz konusuydu. Ortada ilk başlarda düşündüğüm gibi yetersiz bir çeviri ve bunun sonucu doğan bir anlam zayıflaması yoktu. Apaçık bir tercih sonucu metne müdahaleler yapılmıştı. Kitabın neredeyse tüm ironisi, çeviride bilerek yok edilmişti.

Örnekler verelim: İlk olarak, Türkçe kitabın 7. sayfasına bakalım. Burada arkadaşının porselen bebeğini kıskanan ve bez bebeğe sahip kız çocuğa verilen öğüt şöyle: "*Kendi bebeğinizle onunkini zorla değiş tokuş etmeye kalkmayın sakın, bunu başarabileceğinizi bilerseniz dahi.*" Bu kısmın İngilizce orijinali ise şu: "*...And you ought not to attempt to make a forcible swap with her unless your conscience would justify you in it, and you know you are able to do it.*" Motamot bir çeviri ile "*Vicdanında bunu haklı çıkaramadığın sürece onunla zoraki bir değiş tokuşa kalkışmamalısın ve bunu yapabileceğini (vicdanında haklı çıkarabileceğini) biliyorsun.*" Nefise Kahraman ise şöyle çevirmiş: "*Ayrıca, vicdanın el vermiyorsa, onu ikna edip edemeyeceğinden de emin değilsen, bebekleri değişelim diye tutturma.*"

Nefise Kahraman çevirisi ile motamot çeviri arasında anlatım tercihleri açısından farklar olmakla birlikte, ironiye dair anlam birliği olduğu açık. Tabir caizse, çeviri "ruhu" aynı. Asıl dikkati çeken, Aylak Adam çevirisinin, anlamı neredeyse tersine çevirmiş olması. Mark Twain açıkça çocuğu "yaramazlığa" davet ederken ve Aylak Adam "uslu" olmaya çağırıyor!

Kitabın 11. sayfasındaki öğüde bakalım: "*... hem de döktüğünüz su kardeşinizin kişiliğindeki kirleri, ara sıra da olsa, temizleyecektir.*" İngilizce orijinali ise şöyle: "*... and at the same time your hot water will have a*

tendency to move impurities from his person, and possibly the skin, in spots." Hemen dikkatinizi çekmiştir: "Hot water"! Twain açıkça "sıcak su" dökmeyi öğütler. Aylak Adam burada da "yaramazlığın dozunu" törpülemeyi tercih eder. Sıcak su, olmuştur "su"!

Başka bir örnek, sayfa 13: "*Anneniz ne derse tamam demeniz ve sonrasında onun istediği şeyi doğru bildiğiniz şekilde sessiz sedasız yapmanız hem daha iyi hem de daha uygun bir hareket olacaktır.*" Orijinali şöyle: "*If your mother tells you to do a thing, it is wrong to reply that you won't. It is better and more becoming to intimate that you will do as she bids you, and then afterward act quietly in the matter according to the dictates of your best judgment.*"

Yine taslak olarak şöyle çevrilebilir; "*Annen bir şey yapmanı isterse yapmam deme. İsteddiği şeyi yapacakmış gibi davranman ve sonra kendi bildiğini okuman daha iyi olur.*" Nefise Kahraman'da aynı anlama gelecek şekilde; "*Annen senden bir şey yapmanı istediğinde, yapmam, edemem deme. Hanım hanım-cık bir kız gibi senden istenen her neyse yerine getireceğini sezdir. Ha, sonra gidersin paşa gönlün nasıl istiyorsa öyle yaparsın, orası başka.*" olarak çevirmiş bu kısmı. İki çeviri ile Aylak Adam metni arasındaki uçurum açıklama gerektirmeyecek derecede açık.

Kitaptaki her öğüt ya değiştirilmiş ya yumuşatılmış. Ya da öğüte zemin teşkil eden yetişkin durumları hafifletilmiş. Kelime seçimleri ve olası çeviri tercihleri, hep gerçekten "uslu" olmayı işaret eden öğütlerden yana kullanılmış. Kısacası kız çocukları için klasik toplumsal roller korunmuş, takviye edilmiş.

Aylak Adam neden bu kitabı ehlileştirdi, neden ironiyi yok edip neredeyse gerçek bir "kız çocuklarına öğütler" manzumesi haline getirmek istedi bilemiyorum. Ama bu tercihin, hem yazara hem de okura haksızlık olduğu aşikâr. Böylesine çağının ötesinde bir metni bozmak, o alaycı tavrı yok etmek ve mizahın gücünü hafifsemek ciddi bir hata. ■

Çeviri ve editörlük ★★☆☆☆

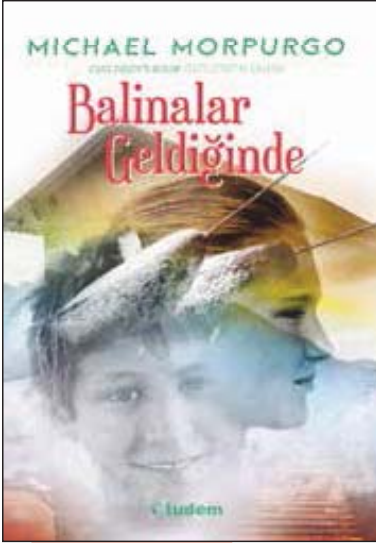
Çizimlerin ifade gücü ★★☆☆☆

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★☆☆☆

Bir kitabı yirmi yıl sonra tekrar okumak

Yazan: Tuğçe Akyüz

Yazar savaşın bir çocuğa, bir aileye, bir kasabaya etkisini atmosfer yaratmadaki başarısıyla anlatıyor. Romanı okurken bir patatesle geçirilen günleri, sis çökünce çaresiz kalınan deniz yolculuklarını martı ve dalga sesleri eşliğinde adeta yaşıyorsunuz.

Balinalar Geldiğinde

Michael Morpurgo
Türkçeleştiren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 184 sayfa

İngiliz yazar Michael Morpurgo'nun *Balinalar Geldiğinde* kitabını ilk defa okuduğumda henüz ortaokuldaydım. Bu kitabın, aklımın bir köşesinde o "sıkıcı kitap" olarak yer etmesinin nedeni Cascades Yayınevi'nin iki balina resmiyle kolaj yaptığı sade kapağı mıydı acaba? Yoksa Morpurgo'nun klasik-

lere taş çıkaran anlatımının yerine, o dönem keşfettiğim R. L. Stine'in "Goosebumps" dizisi gibi korku kitaplarını okumayı tercih etmem mi? Bu soruların yanıtını bulacağım fırsat yirmi yıl sonra ayağıma gelmişti. *Balinalar Geldiğinde*'nin bir film afişini andıran kapağı, eski basımın tersine, ilk bakışta kitapta balinalardan fazlası olduğunu anlatıyordu. Sıra gelmişti hikâyeye...

Balinalar Geldiğinde, on yaşındaki Gracie ve onun en iyi arkadaşı Daniel'in, 1914 yılında 1. Dünya Savaşı patlak vermeden önceki günlerde başlayan hikâyesini anlatıyor. İki arkadaş İngiltere'nin batısında yer alan Scilly Adaları'nın birinde yaşamaktadır. Gün gelir aniden çöken sis, gün gelir susuzluk bu ada toplumunun hayatında büyük değişimlere yol açar. Çocukların en sevdiği uğraşsa sakın koylara inerek elleriyle yaptıkları model tekneleri yüzdürmektir. Kimsenin, hele de Daniel'in ağabeyi Koca Tim'in uğramadığı bir koy bulmak için giderek bildikleri kumsallardan uzaklaşmak zorunda kalırlar. Sonuçta Koca Tim, adından da anlaşılacağı üzere yalnızca fiziksel açıdan korkutucu olmakla kalmaz, aynı zamanda tekneleri taşıyarak batırmak gibi nedensizce kalkıştığı zorbalıklarla da iki arkadaşın hayatını zorlaştırılmaktadır.

Daniel ile Gracie, yine uzaklaştıkları bir günde, ailelerinin tembihine uymazlar: "*Kuşçu'dan uzak durun*"; küçüklüklerinden beri duydukları bir uyarıdır. Hem bu ada toplumundaki herkes gibi onlar da tek başına yaşayan tuhaf ihtiyar Kuşçu'yla ilgili anlatılan lanet hikâyesinden nasiplerini almışlardır. Gracie'nin babasına göre Kuşçu, bir zamanlar lanetli bir adada yaşamıştır ve ona yaklaşanlar da lanetlenir. Sağduyulu annesinin yorumu ise farklıdır: "*Ne zaman bir şeyler ters gitse suçu Kuşçu'ya atıyorlar. Avlanacak*

ıstakoz mu yok? Onun suçu. Patateslerde hastalık mı var? Onun suçu. Biraz yarım akıllı olabilir, ama o kadar işte.”

Çocukların Kuşçu'ya dair izlenimleri korkutucudur. Koca şapkası yüzüne gölge eden, savruk saçlarıyla yaban bir görünümü olan bu adam tam bir deliye benzemektedir doğrusu. Ancak ihtiyarın, deniz kabuklarıyla kumsala bıraktığı “Yine gelin,” mesajına yanıt vermeleri zor olmaz. Kumlara yazarak kurdukları iletişim Gracie'ye şöyle düşündürür: “Her geçen gün ile birlikte bilgiye olan açlığı daha da artıyordu. (...) Sanki kör bir adama dünyayı tarif ediyorduk.” Tam da hikâyenin burasında aklım, Michael Morpurgo'nun *Issız Adanın Kralı* kitabına kayıveriyor ve adada mahsur kalan çocukla, ihtiyar Japon askerinin aynı dili konuşmamalarına rağmen kurdukları iletişimi hatırlıyorum. Engelleri aşan iletişim, şüphesiz yazarın değinmeyi en sevdiği konulardan biri.

Gracie ile Daniel, insanlardan kopuk, doğayla bir yaşayan Kuşçu'yla kurdukları gizli dostluklarını ilerlettikçe “savaşın kim galip gelirse gelsin kötü olduğunu” öğrenirler. Kuşçu kimseyle iletişim kurmasa da uzaktan uzağa herkese yardımcı olmaya çalışır. Karaya vuran tekne parçalarını, sahil güvenlik gelmeden toplamaları için adalılara haber veren de odur. Bu ani haberle yerliler savaşı bile unutarak bereketli hasadın tadını çıkarırlar. Çünkü yaşamın hiç de kolay olmadığı adalılar için bir hasattır bu. Karaya vuran her şey, avladıkları balıklar ve yetiştirdikleri sebzeler kadar onlara aittir.

Kısacası, adada hayat zordur, kıt kaynaklar yüzünden korkmak ve kötüye giden her şey için bir günah keçisi bulmak kolaydır. Savaş çıktığında da böyle olur. Gracie'nin babası gönüllü olarak savaşa gittiğinde, Kuşçu ona bir baba gibi kol kanat gerer. Babasız bir ev, komşuların gözünde fazla yaklaşırlarsa onlara da bulaşacağını düşündükleri bir hastalık gibidir adeta.

Bir tek Mildred Teyze diye çağırdıkları cesur komşuları çekinmeden Gracie ile annesinin yanında kalır.

Savaş devam ederken tam karartmaya uymayan tek kişi Kuşçu olunca, onu “casus” ilan etmekte gecikmez adalılar. Koca Tim önce Daniel ve Gracie'yi dövmeye yeltenir, sonra da babasını dolduruşa getirir. Böylece bir şafak baskınıyla Kuşçu'nun tepesine binmeye çalışırlar. Oysa kıyıya vardıklarında,

onları bir balina beklemektedir. Bu balınayı Kuşçu'nun dediği gibi denize geri bırakmaya ikna olacaklar mıdır, yoksa tüm adanın geçimini sağlayacak bu hayvanı avlamayı haklarını mı göreceklerdir?

“Artık çocukları dünyanın sorunlarından korumak mümkün değil” diyor Morpurgo. Belki de bu nedenle, çocuk kitapları filme uyarlandığında yetişkinlerin de eşit ölçüde ilgisini çekiyor.

Artık çocuk büyük hepimizin ulaşabileceği tonlarca kaynak, dünyayı filtresiz gösteriyor. Hikâyelerimiz ile hayatı idealize etmek, büyürken yaşadığımız

hayal kırıklıklarını artırmaktan başka bir işe yaramayacak. Bu kitaptaki savaş geride kaldı ama savaş bitmedi. Bu bakış açısıyla yola çıkan yazar, *Balinalar Geldiğinde* ile savaşın bir çocuğa, bir aileye, bir kasabaya etkisini atmosfer yaratmadaki başarısıyla anlatıyor. Romanı okurken bir patatesle geçirilen günleri, sis çökünce çaresiz kalınan deniz yolculuklarını martı ve dalga sesleri eşliğinde adeta yaşıyorsunuz. Kuşçu'yu, yani bize benzemeyenleri nasıl da kolaylıkla günah keçisi ilan ettiğimizi gösterirken, Mildred Teyze gibi komşuların varlığıyla umut veren bu kitap özellikle klasik dilden keyif alan çocukların ilgisini çekecek. ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★☆

Kahramanların işlenişi ★★★★★

Redaksiyonun titizliği ★★★★★☆

KUZULARI YEMİYORUZ, SEVİYORUZ!

Bir kuzu düşünün ki kendi kendini yemeye çalışıyor.
Hedef kulakları. Nasıl mı? Nasıl olacak, işte böyle...

Yazan: Gökçe Gökçeer

Kahramanımız Kara Kuzu'nun hikâyesi birdenbire başlıyor; döne döne. Kendi etrafında dönen kuzucuğun ne yaptığını ilk başta anlamak mümkün değil. Haliyle etrafındaki kuzular da şaşkın. Soruyorlar bizim adımıza da: "Kuzu kardeş, niye kendi etrafında dönüp duruyorsun?" Meğer Kara Kuzu, kulağını yemeye çalışıyormuş. İnsanlar, kuzuları yemeye ne yazık ki bayılıyor. Ama kendi kendini yemeye çalışan kuzu hiç duymamıştım doğrusu. Kuzular gibi ben de şaşkıyım.

Kendi kulağını yemeyi beceremeyince, başkalarının kulağına göz diyor Kara Kuzu. Sırasıyla; Ak Kuzu'ya, Kıvırcık Kuzu'ya, Kahverengi Kuzu'ya, Alaca Kuzu'ya soruyor sorusunu. Onlardan kulaklarını istiyor. Eh, haliyle vermiyor kuzular kulaklarını. Hem çirkin görünmemek hem de doğadaki güzel seslerden mahrum kalmamak için. Akıllı çıkıyor bazısı. Kahverengi Kuzu bizim Kara Kuzu'nun burnunu, Alaca Kuzu ise dilini istiyor, kulaklarının karşılığında. Tabii bizimki verir mi dilini ya da burnunu! "Olmaz," diyor. "Bu işi sevmedim."

BİR BİLENE Mİ DANIŞMALI?

Bunun sonu yok; her kuzuya "Kulağını verir misin?" diye sormakla ömür geçmez. Bu yüzden bir büyüğe, koyunların bilge anasına danışmaya karar veri-

yor Kara Kuzu. İyi de yapıyor. Herkesin, kendinden büyüklerin bile danıştığı Koca Koyun Ana'ya doğru yola çıkıyor. Yanına vardığında, neyse ki sorun çözümlüyor. Koca Koyun Ana, bizim Kara Kuzu'nun derdini anlıyor. Meğer insanlar konuşurken kuzukulağının çok faydalı olduğunu duymuş bizim Kara Kuzu. Hastalıklara iyi geldiğini ve vitamin deposu olduğunu da... Sanmış ki kuzuların kulaklarını yemek gerekiyor. Koca Koyun Ana, duyduğu şeyin gerçek kuzu kulağı değil bir ot olduğunu söylediğinde afiyetle otlamaya başlıyor Kara Kuzu. Oh, bana da bir rahatlama geliyor tabii. "Kuzu yemek isteyen kuzu" kâbusum sona eriyor.

Çocuk kitaplarında sadelik, basitlik arayanlardanım. Biraz da gülümsetirse hiç fena olmaz. *Kara Kuzu'nun Kulağı*, ince bir zekâ ve basit bir kurguyla yazılmış tatlı bir öykü. Aslında bazı masal öğelerini de içinde barındırdığı için, modern bir masal gibi de okunabilir.

Çocuklar için yazdığı kitaplar bir süredir Kırmızı Kedi tarafından yayımlanan Feyza Hepçilingirler'in henüz dumanı üzerinde kitabı *Kara Kuzu'nun Kulağı*, yazarın çok sevdiğimiz ve yıllardır takip ettiğimiz kaleminin en taze yansıması. En üretken yazarlarımızdan biri olan ve hem yetişkinler hem de çocuklar için yazmaya son hız devam eden Hepçilingirler'in kitabının çizimleri ise pek çok çalışmasını yakından tanıdığımız genç çizer Serap Deliroman'a ait. ■

Dilin edebi niteliği ★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★★★★

Redaksiyonun titizliği ★★★★★

Kara Kuzu'nun Kulağı

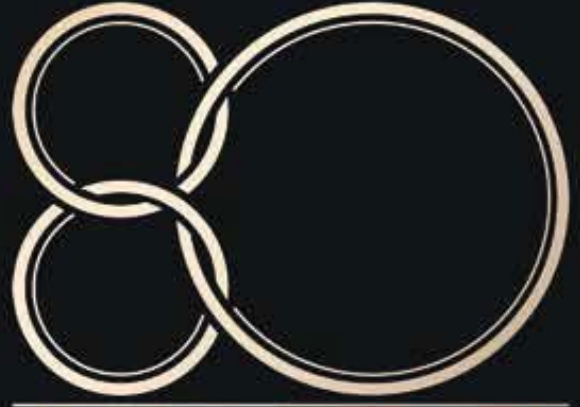
Feyza Hepçilingirler

Resimleyen: Serap Deliorman

Kırmızı Kedi Yayınları, 32 sayfa

GÜLTEN DAYIOĞLU

SEKSEN YIL SEKSEN KİTAP

www.altinkitaplar.com.tr

twitter.com/altinkitaplar

facebook.com/altinkitaplar

Hayat bazen karanlık bazen de çok ışıklı bir şey.

Vesta-Linnéa, kendisini tanımaya ve aile içinde yaşadığı çatışmalarla başa çıkmaya çalışıyor. Küçük bir kızın kendisini ve doğasını kabullenme sürecine tanık oluyoruz. Şefkat, sevgi, kaybetme korkusu, sorumluluk, feragat, büyüme sancıları, hayatın anlamı ve bunların kişiye getirdikleri üzerine duruyor Tove Appelgren.

Yazan: Ayşegül Utku Günaydın

Vesta-Linnéa Serisi
Tove Appelgren
Resimleyen: Salla Savolainen
Türkçeleştiren: Ali Arda
Büyülü Fener Yayınları

Hayat bazen küçük bir çocuğa bile çok tatsız tuzsuz görünebilir. Bazen enerjisiz ve keyifsiz uyanırız güne. O günün diğerlerinin aynısı olacağından o kadar eminizdir ki yataktan çıkmak istemediğimiz anlar olur. Her sabah neşe dolu, enerjik kalkan kardeşiniz gibi değilsinizdir. Ayrıca rutinler kimi zaman bir çocuğa bile fazla gelebilir. O da en az yetişkin kadar zorlanabilir. Çocukluğunuzu anımsayın. Annenizin seçtiği ki-

yafeti ya da külotlu çorabı giymemekte direndiğinizi mesela. Çünkü o çoraplar hep kayar ve rahatsızdır. Hayat bazen bir çocuğa, kimsenin onu sevmediğini düşünüp kendi cenaze törenini zihninde kurgulatacak ve daha da hüzünlümesine neden olacak kadar karanlık görünebilir. Hemen her çocuk düşünmüştür bunu. En azından ben düşündüğümü itiraf edeyim. Kimlerin üzülüp üzülmediğine dair bir yoklama listesi tutmuşluğum bile var. Ama bu kadar karanlık duygulara kapılmış çocuk dünyası, birden zihninde kurduğu bu üzüntülü görüntüleri çok zevkli bir oyuna da dönüştürebiliyor. İşte o zaman, hayat çok ışıklı bir şey oluveriyor birden.

Tove Appelgren'in yazıp Salla Savolainen'in resimlediği beş kitaplık bir seri olan *Vesta-Linnéa* da işte hayattaki bu anları, küçük bir kız çocuğunun aile içindeki yaşantısından hareketle anlatıyor. Finlandiya Edebiyat Fonu'ndan destekle çevrilen seride, kitaplara adını veren Vesta-Linnéa her bölümde farklı duygularıyla yüzleşiyor. Kendisini tanımaya ve aile içinde yaşadığı çatışmalarla başa çıkmaya çalışıyor. Bu süreçte ise küçük bir kızın kendisini ve doğasını kabullenme sürecine tanık oluyoruz. Şefkat, sevgi, kaybetme korkusu, sorumluluk, feragat, büyüme sancıları, hayatın anlamı ve bunların kişiye getirdikleri üzerine duruyor Tove Appelgren.

Serinin odak noktası duygular olduğu için soyut ve özellikle belli yaşlarda anlamlandırılması zor kavramları ele almış yazar. Serinin en önemli özelliklerinden biri ise tanımları ve kategorize edilmesi zor kavramları bir ailenin günlük yaşantısı üzerinden işlemesi. Dolayısıyla hepsi tanıdık öyküler. Çocuklu her ailenin bildiği ya da çocukken hissettiklerinizi gözünüzün önüne getiren sahnelerden oluşuyor beş kitap da.

Annesi, üvey babası, abisi ve iki küçük kız kardeşiyle birlikte yaşayan Vesta-Linnéa'nın altı kişilik geniş bir ailesi vardır. Ortanca çocuk olarak Vesta-Linnéa'nın daha çok şeyle mücadele etmesi gerekir. Çünkü o aynı zamanda iki küçük kızın da ablasıdır. Vesta-Linnéa, büyüme sancuları içinde zaman zaman annesiyle zaman zaman da kendisiyle kavgalı. Tam da bu noktada kitabın güzel yanlarından birine değinmek gerekiyor. Beş kitapta da ana bir çatışma kurgulayıp kitap sonlarında çözümlere odaklanıyor yazar. Bu, kimi zaman empati kurarak, kimi zaman insanın kendi duygusunu tanıyarak ve bu konuda yalnız olmadığını hissederek, kimi zaman fedakârlık yaparak, kimi zaman anlayışla çözümleniyor.

Serinin en başarılı kitapları ise kanımca dördüncü ve beşinci kitaplar olan *Vesta-Linnéa Ayışığında* ve *Vesta-Linnéa Çok Üzgün*. Olayların ele alınışı açısından da daha yaratıcı bulduğum bu iki kitapta karanlık duygular üzerine eğiliyor yazar. Küçük bir kız çocuğunun hissettiği yalnızlık ve karamsarlık gibi duygularla nasıl başa çıktığı üzerine odaklanıyor. Vesta-Linnéa da bilemiyor bu duyguların nedenini. O karanlık, tatsız tuzsuz sabahlarda kendini nasıl hissettiğini bir türlü dile getiremiyor.

Kitaba dair olumlu özelliklerin ayrıntılarda gizli olduğunu, bu ayrıntıların seriyi güzelleştirdiğini

söylemek gerekiyor. Her kitapta annenin bir hayvana benzetildiğini görüyoruz. Bazen "kara saplanmış aç bir ayı" ya da bir bizon şeklinde karşımıza çıkabiliyor. Bir başka ayrıntı da Vesta-Linnéa'nın sık sık rüyalarında gördüğü Kuyu Cadısı. Kuyu Cadısı, Vesta'nın korkularını temsil eden, ne yaparsa yapsın kurtulamadığı karabasanlarının simgesi. Bir gün Vesta rüyasında, kendisini hep kâbuslarla korkutmaya çalışan Kuyu Cadısı'nı görüyor. Ama bu sefer kendisi değil, cadı üzgün. Cadı, Vesta'ya kendisini yalnız bırakmasını söylediğinde Vesta bile onun haline acıyor. Korkutmak isterse korkmuş gibi yapabileceğini, hatta sandviç isteyip istemediğini soruyor. Kuyu Cadısı, kâbuslarının yöneticisi olsa da kimse bu kadar üzgün olmayı hak etmemektedir çocuk aklına göre. Hoşuma giden diğer bir ayrıntı da yazın en sıcak gününde kat kat giyinerek "Dünyanın En Soğuk Ülkesi" oyununu oynayıp Vesta'nın kendisini prenses, küçük kız kardeşini ise köpeği yapması, bir diğeri de yine üzgün olduğu bir gün kendi cenaze törenini oyunlaştırmasıydı. Bu ayrıntılar gerçekten de kitapları güzelleştiren unsurlar.

Dil ve biçem konusuna gelirsek kitapların edebi metinler olduğunu söyleyemeyiz. Serinin böyle bir iddiası da yok. Ama okur olarak dilde biraz daha dinamizm ve lirik bir anlatım aradığımı söyleyebilirim. Çok daha güçlü bir anlatımla unutulmayacak kitaplara imza atabilecekken daha sıradan bir iş çıkmış ortaya. Bu, ne yazık ki çeviri ya da telif, pek çok çocuk kitabında gözlemlenen bir durum. Seçilen konular itibarıyla güçlü olan ama zayıf işlenmiş ya da resimlerin metnin önüne geçtiği çokça kitapla karşılaşılıyor. Bu noktada kitapların çizeri Salla Savolainen'in resimlerinin metnin canlanmasını sağladığını belirtmek gerek. Hareketli çizimleri ve ayrıntılara verdiği özen, Vesta-Linnéa'nın evinde hızlı akan yaşamı canlılıkla aktarmayı başarıyor. ■

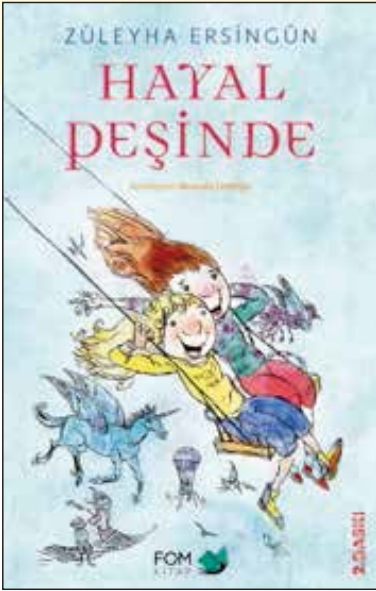

Dilin edebi niteliği	★★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆☆

Çocuk kitabı çocuk oyuncağına karşı

Yazan: Olcay Mağden Ünal

Çocuk kitapları dünyası daha azıyla yetinebileceğimiz bir mecra değil, aksine hep çok daha iyisini bulmamız, her daim geliştirmemiz gereken bir alan. Ve çocukların yorumlama yetileri, birçoklarının sandığının aksine ortalama bir yetişkinden çok daha iyi durumda.

Hayal Peşinde

Züleyha Ersingün

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

FOM Yayınları, 144 sayfa

Elime fantastik içerikli olduğu söylenen bir çocuk kitabı aldığımda, çoğunlukla şunu yapıyorum: Onu *Harry Potter*'la kıyaslıyorum. Kaldı ki *Harry Potter* serisinin çocuk kitabı olarak sınırlanmaması gerektiğinin; internet üzerinden Pottermore platformunu takip edenlerin de gayet iyi bildiği gibi, evreninin sürekli olarak genişleyip derinleştiğinin bilincindeyim elbette. Ancak 90'ların mukayese sistemiyle yetiştirilmiş bireylerin, erişkinliğinden beklenti de öyle çok yukarılarda olmamalı. Bu yüzden ben de kafamda bir barem mantığıyla yaşıyorum ve bu da şöyle işliyor: Önce konuyu belirle, sonra da en iyiyi; diğerlerinin payına da tepedekinin altına sıralanmak kalsın.

İşte Züleyha Ersingün imzalı *Hayal Peşinde* kitabını da aynı kontrol edemediğim içgüdüyle okumaya başladım ki daha ilk sayfada hemen bu dürtüyü bir kenara bıraktım. Nedenini hazır yeri gelmişken yapmak istediğim ufak girizgâhın ardından açıklayacağım.

Tam olarak nasıl oluyor da insanlar çocuk kitabı yazmanın “çocuk oyuncağı” olduğuna karar verebiliyorlar, merak ediyorum. Nasıl bir gözlem sonucu çocukların, sürükleyici olmak bir kenara yavanlıktan bir türlü uzaklaşmayan bir dili dahi okumaktan keyif alabileceklerine, kurgudaki sayısız hatayı görmezden gelebileceklerine ve sorgusuz sualsiz beğenilerini sunacaklarına inanlabiliyor, bilmiyorum.

Cehaletim, ne yazık ki en ufak bir kayba uğramadan, çocuk kitabı çevirisi konusunda da kendini gösteriyor. Yabancı dilde birkaç fiili üç beş zamana

göre çekebilmek bu topraklarda nasıl oluyorsa çocuk kitabı çevirme ehliyetini cebe atılabiliyor. Ortamlarda “Ne iş yapıyorsun?” sorusunun cevabı olarak “Çocuk kitabı çeviriyorum,” cümlesi bir ehemmiyet teşkil etmiyor yani. Kabul görmek için yanına birkaç iş daha sıkıştırmak gerekiyor. Ne de olsa her çeşit bilimde ve ilimde başı çeken ülkemizin azaları bu işi de küçük parmaklarıyla bile yapabiliyor.

Bir de şu var tabii, çocuk kitabı yazmak için çocuk kitabı okumak da gerekmiyor sanırım. Gerçi o galiba bütün kitaplar için geçerli. Kitap yazmak için kitap okumaya ne gerek var, değil mi? İkisinin eylemi farklı en nihayetinde.

DOKUNULAMAYAN BİR HAYALİN PEŞİNDE

Genelde kitapla özeldenyse çocuk kitaplarıyla olan ilişkim, salt sevgiden mesleki icraata geçtiğinden beri, aklımın içinde dört nala koşturan bu meselelerin ışığında yola çıktıktan sonra gelelim *Hayal Peşinde* kitabına.

Kitap, Hayal adında bir kızın internette sohbet ettiği İsveçli arkadaşı Maja ile yaşadığı macerayı anlatıyor. Maja ailesiyle birlikte İstanbul’u ziyarete geliyor ve burada hem Hayal’le şehri keşfe çıkıyorlar hem de bambaşka bir dünyaya açılıyorlar. Bu dünyanın adı Çocuk Ülkesi ve burası tamamen orada bulunan çocukların hayal gücüne göre şekilleniyor. Ancak ülke neredeyse yok olmanın eşiğinde, çünkü çocukların hayalleri artık teknolojinin getirdikleri ve paraya endeksli halde. İşte farklı milletten bu iki arkadaş bu durumu tersine çevirmek için çabalıyorlar.

Hayal ve Maja, Çocuk Ülkesi’ne geçmeden önce kitabın İstanbul’u, şehrin kültürel dokusunu ve tarihi mekânlarını anlatmayı hedeflediğini düşünmüştüm, çünkü başlangıcında bir tarihi yarımada gezisinden bahsediliyor ve burada uğranılan yerlerle ilgili bilgiler aktarılıyor. Gerçi bu kısmı da okuruna muhteşem bir profil sunmuyor, ancak yine de yazar fantastik diyarlara açılmak yerine bu yolu izleseymiş bence ayakları yere daha sağlam basan bir eser oluşturabilmiş, belki. Belki diyorum, çünkü metin aslında ilk cümlesinden itibaren sorunlu olduğunu haykırıyor. Durmadan aynı özneyle başlayıp aynı yüklemle biten kesik cümleler eşliğinde tökezleyerek ilerlerken ne yazık ki estetik bir tümce dizilimine yahut edebî bir niteliğe rastlamak mümkün olmuyor. Bununla birlik-

te arada sırada Maja ya da ailesinin konuşmalarıyla ortaya çıkan İngilizce cümlelerde de hatalar mevcut. Doğrusu yazarın ve yayınevının neden böyle bir yol izlediğini algılayamadım. Diyaloglara gelince, onlara bakınca da okur gerçekçi olmaktan son derece uzak, zorlama bir tabloyla karşı karşıya kalıyor.

Bana göre asıl mesele Çocuk Ülkesi’ndeki karakter ve yer adları söz konusu olduğunda ortaya çıkıyor. İşte burada aklım yine ister istemez *Harry Potter* ve *Yüzüklerin Efendisi* serilerine ve onların Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, Çiğdem Erkal İpek, Bülent Somay aracılığıyla Türkçeleştirilen o muhteşem ırk, karakter, yer, obje adlarına gidiyor. Evet, kabul ediyorum, bareminde alt basamaklara pek yer yok. Ve evet, verdiğim örnekler en iyilerinden. Ancak ortada harika emsalleri varken bu ısrar neden? Niye bıkmadan, usanmadan bu tip kitaplar yazılıyor? Sırf çocuklara yönelik oldukları için mi? Ne de olsa çocuktur, ne anlar iyiden kötüden diye mi? Üzülerek söylemem gerekiyor ki adı *Hayal Peşinde* olan bir kitabın tek bir sayfasında dahi hayal kuramadım, iki arkadaşın girdikleri dünyayı zihnimde canlandıramadım.

Kitabın çizimleri, rengârenk resimlemelerini sevdiğim Mustafa Delioğlu’na ait, ancak burada hem çok az işi kullanılmış hem de kaleminden çıkanlar siyah beyaz ele alınmış, belki de bu yüzden epey sönük kalmışlar. Hatta bazılarını taslak çalışma sandığımı itiraf etmem gerekiyor.

Çocuk kitapları dünyası daha azıyla yetinebileceğimiz bir mecra değil, aksine hep çok daha iyisini bulmamız, her daim geliştirmemiz gereken bir alan. Ve çocukların yorumlama yetileri birçoklarının sandığının aksine ortalama bir yetişkinden çok daha iyi durumda. Merak etmeyin, iyiyle kötüyü ayırt etme konusunda hepimizden daha başarılı, üstelik de samimiler. Bir de diyaloglarda kullanılan cümleler çocukların ağızından çıkınca kitap okura tepeden bakmıyormuş algısı oluşmuyor, hatırlatmakta fayda var. Son olarak keşke kitaplar nasihat aracı olarak görülme ve şu mesaj kaygısı meselesi de artık (lütfen) azalarak bitse! ■

Dilin edebi niteliği ★☆☆☆☆

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★☆☆☆☆

Çizimlerin ifade gücü ★★☆☆☆

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★☆☆☆

Redaksiyonun titizliği ★☆☆☆☆

Haydi çocuklar mutfağa!

Yazan: Toprak IŞIK

Mutfak işinin kadına özgü görülmesi, toplumsal cinsiyet açısından önemli bir eksiklik. Özellikle çocuklara yazılmış kitaplarda, bu bakışın desteklenmesi bir yana yıkılması yönünde çabalara ihtiyacımız var.

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★☆☆☆
Bilgilerin çağdaşlığı ve bilimselliği	★★★★☆

Minik Aşçılar Atölyesi-Tatlı Tarifler çocukları mutfağa çağıran bir kitap... Onları orada, dili, verdiği tarifler kadar tatlı bir abla bekliyor: Aslıhan Kostak... İrem Çağırğan'ın da çizgilerinin aynı lezzette olduğunu hemen söyleyeyim.

Aralarına sohbetlerle hikâyeler serpiştirilmiş bir sürü pasta ve kurabiye tarifi... Krem şokolayı da

unutmayalım. Kanepeye uzanıp ilk sayfadan son sayfaya kadar molasız okunacak bir kitap değil bu. Eminim yazar okurlarını önlerinde önlükleri, kafalarında aşçı şapkaları ve ellerinde eldivenleri ile una bulanmış biçimde hayal ediyordur. Uygulama gerektiren bir kitap *Minik Aşçılar Atölyesi*. Dolayısıyla bir kerede okunmalı

ama çok kerede okunduktan sonra da bir kenara bırakılmamalı. Bu pastaları her yapışta tarifler üzerinden gidilmeli.

Aslıhan Kostak, minik aşçıları mutfağa çağırırken tek başına yapmayacakları şeyleri de her defasında hatırlatıyor. Kesici, yarıcı, çarpıcı aletlere karşı önlem almak şart elbette.

Keşke bu ülkede kadın erkek herkes, kültürümüzün muhteşem bir

rengi olan mutfağımızın değerini yeterince bilse. Tatlısından tuzlusuna, acısından ekşisine hiçbir lezzetimiz kaybolmasın diye çabalasa... Yetinmeseyse, taş üstüne taş koyup mutfağımızın daha da gelişmesi içi yaratıcılığını kullansa... *Minik Aşçılar Atölyesi* bu açıdan doğru yerde duruyor. Buna karşın onda da kadı kızındaki kadar bir kusur var.

Aslıhan Kostak atölyeye yalnızca kızları çağırıyor. Kitap boyunca da hep onlarla konuşuyor. Bunu, “Sevgiyle Renklenmiş Kalpli Kurabiyeler” tarifinin ilk iki paragrafında, kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde ortaya koyuyor.

Şimdiye kadar sadece erkeklerin okuyacağı düşünülerek yazılmış o kadar çok kitap var ki önümüzdeki elli yıl boyunca kadın yazarların biz erkekleri yok sayarak yazmasına müstehakız. Ne var ki burada mesele, herhangi bir kitapta yazarın hemcinslerine öncelik vermesi şeklinde yorumlanamaz. Mutfak işinin kadına özgü görülmesi, toplumsal cinsiyet açısından önemli bir eksiklik. Özellikle çocuklara yazılmış kitaplarda, bu bakışın desteklenmesi bir yana yıkılması yönünde çabalara ihtiyacımız var.

Kuşkusuz atölyedeki minik hanımların çoğu, büyüdüklerinde aşçılık dışında bir meslek sahibi olacaklar. Hayat arkadaşlarının da mutfağa girmesi işlerini kesinlikle kolaylaştıracaktır. Ya da şöyle söylemeli: Bizim öylesine muhteşem bir mutfağımız var ki bunu koruyup ileri taşıma sorumluluğunu sadece kadınlara yükleyemeyiz. Bu yüzden *Minik Aşçılar Atölyesi*'nin sayfalarını minik beyler de çevirsinsinler ve güzelim pastaları sadece yemeyi değil, yapmayı da öğrensinler. ■

Minik Aşçılar Atölyesi – Tatlı Tarifler
Aslıhan Kostak
Resimleyen: İrem Çağırğan
Final Kültür Sanat Yayınları, 64 sayfa

MÜZİKLİ TÜRKİYE YOLCULUĞU

CD'Lİ KİTAP

Türkiye'nin 7 bölgesini, 7 farklı hikâye ve türküler eşliğinde gezdiren bu CD'li kitap serisi sayesinde çocuklar ülkeleri ve kültürleriyle tanışacaklar. Her kitapta bölgenin kendi ezgilerini duyarak fantastik bir maceraya çıkacaklar.

Kulağa imkânsız mı geliyor, işte o benim müziğim!

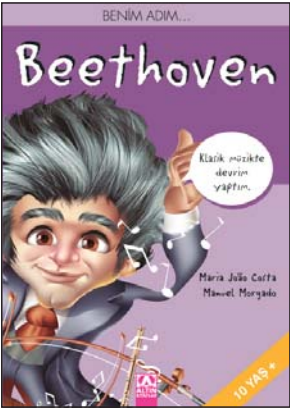
Yazan: Sima Özkan Yıldırım

Merhaba sevgili okur. Benim adım Ludwig van Beethoven. Önce sana biraz kendimden, sonra da çocuklar için yazılmış, Türkçeye de çevrilen biyografimden bahsedeceğim.

Eminim ki beni hepiniz tanıyorsunuzdur ve son bestelerimden biri olan 9. Senfoni'yi dinlemeyen yoktur herhalde. 90'lı yıllarda okullarınızda tenefüs zili bile oldu. Ne var ki ben 9. Senfoni'nin tek bir notasını bile duymadım. Sağır bir müzisyen! Kulağa imkânsız gibi geliyor, değil mi? Oysa biliyor musunuz, kafamın içi seslerle dolup taşıyor.

Benim yaptığım bitmeyen, akan ve dönüşen bir müziktir. Benimle birlikte müzik, sadece sanatın hizmetinde olan bir zanaat olmayı geride bıraktı ve besteci bağımsız bir entelektüel, bir sanatçı haline geldi. Yani ilk bağımsız müzisyen ben oluyorum ve yaptığım müzikle insanları her zaman şaşırtmayı başardım. İlk konserimi bile yalnızca yedi yaşındayken verdim ve ilk bestemi yaptığım da henüz on iki yaşındaydım.

İşte tüm bunları; müziğimi, dönemimi ve dönemimdeki diğer bestecileri anlatan bir kitap yayınlandı. Maria João Costa'nın yazdığı, Manuel Morgado'nun resimlediği, Hazan Gül'ün Türkçeleştirdiği *Benim Adım... Beethoven*. Özel hayatımdan aşk-

Benim Adım... Beethoven

Maria João Costa

Resimleyen: Manuel Morgado

Türkçeleştiren: Hazan Gül

Altın Kitaplar, 64 sayfa

larıma, kişiliğimden ailemin müzik geçmişine, Mozart ve Haydn'ın da aralarında bulunduğu başka müzisyenlerle kesişen eğitimimden ve kariyerimde bana destek olan sanat koruyucularına, Viyana'daki kültür sanat ortamından ve yaptığım onca besteye rağmen ne kadar az kazandığıma kadar, bana dair her şey bu kitapta.

Belki de bana dair her şeyden, işte tam da az önce arka arkaya sıraladığımdaki kadar

hızlı bir ritimle bahsettiği için, hayat hikâyemin bu şekilde anlatılması bazılarında sıkıcı gelebilir. Bilirsiniz, ben sözümü sakınmam. Pek de sürükleyici ve merak uyandıran bir metin değil. Çünkü herkesten kontrpuan, missa, füg gibi müzik terimlerin anlamını bilecek kadar müzikle içli dışlı olmasını bekleyemeyiz. Keşke dipnotlar olsaydı. Yine de kitabın metronomun icadını, Fransız Devrimi dönemini, siyasi panoramayı çok etkileyici bir şekilde verdiği ortada. O sesleri bugünlerde maalesef yine duyar oldum ve yine söylüyorum: *"Bombardıman sonucu çıkan o korkunç sesleri benim gibi bir sağır bile duydu!"*

Kitabın sıra dışı çizimlerini ayakta alkışlıyorum. Kitabın içinde geçtiği dönem ve ben, sizlerin çağının çizgi romanları gibi resmedildiğinde, ortaya hayatımın her döneminde yüzüme yansıyan duyguları betimleyen bir resimleme tarzı çıkmış. Manuel Morgado çizgi romanlardan, filmlerden, müzikten ve resimden ilham alan bir çizer.

Bu kitabın bir diziyeye ait olduğunu da bilmelisiniz. *Benim Adım...Cervantes, Benim Adım... Saint Exupéry, Benim Adım... Shakespeare*, aynı yüzyıllarda yaşamasak da bu yazar arkadaşlarımda hayatlarımı merak ettim doğrusu. Tabii onlar benim gibi sağır bir adamın konuşma defterlerini görseler ne düşünürlerdi acaba? Ama ben onlardan farklı olarak, sonu olmayan bir hikâye anlatıyorum müziğimle. Siz şimdi kitapta da en çok yorumlanan eserim diye değinilen, ismi dokunaklı anlamına gelen *Pathe-tique*'i açın ve bu kitabın keyfini çıkarın. Dışarıdaki içler acısı dünyayı duymasanız da olur. Ben o sesleri kafamın içinde yıllar önce duydum. ■

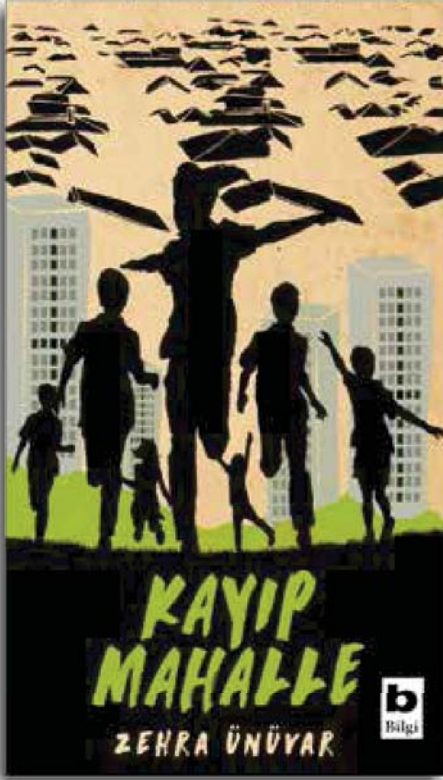
Dilin akıcılığı ve açıklığı ★★★★★

Konunun işlenişi ★★★★★

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★

Grafik tasarım ve baskı kalitesi ★★★★★

Bilgi Yayınevi'nden Üç iyi yazar, üç iyi kitap

"Biliyor musun azizim, Atlantis'i
bulsam bu kadar sevinmezdim"
dedi Oğuz Abi.

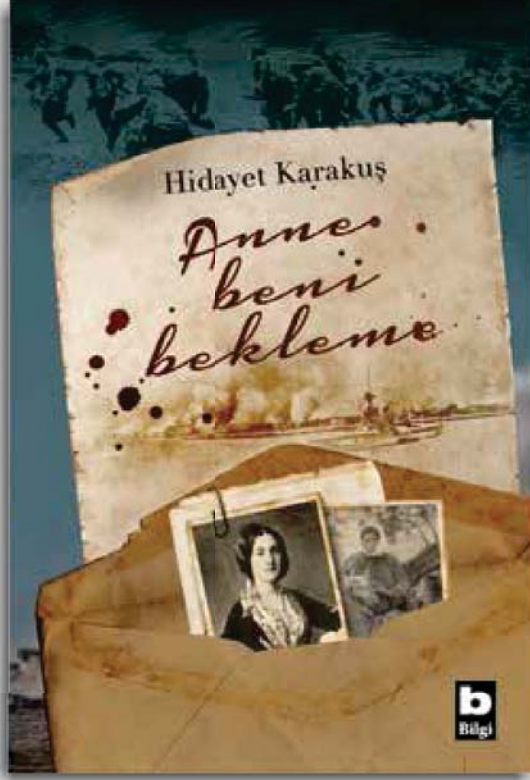
"Ben burada kayıp mahalleyi
buldum. Annemin yıllardır
sayıkladığı kayıp mahalleyi!"

Gerçekten saklı bir değer ortaya
çıkmişti.

Arı gibi çalıştı herkes.

Her evde başka bir renk ışılmaya
başladı.

Evlerdeki eski eşyalar ortaya çıktı.
Meğer onlar ne değerliyimiş!

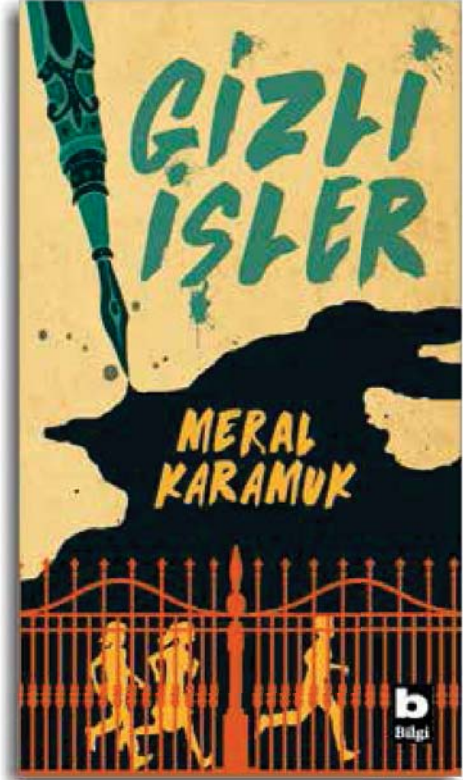

Sarışın, pembe yanaklı, yeşil gözleri
çakmak çakmak bir kızıdı.
Afacandı, hemen her şeye el atardı.
Ağaçtan ağaca gezmeye bayılırdı.
Her şeyi bilirdi sanki. Ben onun yanında
çekingen dururdum.

Büyüdükçe aramızda bir uzaklık oluştu.
O, artık genç bir kızıdı, bense delikanlı.
İş güç derken çocukluk günlerinin
anıları gerilerde kaldı.

O gün, kapılarının sövesine yaslanıp
benim gidişimi izlemesi içimi bir tuhaf
etmişti. Saçları yine uzundu ama artık
kumrala dönmüştü. Sürmeli gözleri çok
güzeldi. Kirpikleri kaşlarına değiyordu.

Bana niye öyle bakmıştı ki;
cepheye gittiğimi bilmiyor muydu?

...Ona güzel görünebilmek için
ayna karşısında harcadığım
zamanın, aileme yalan söylememin,
bir geceyi dışarıda kavun-karpuz
tezgâhının üzerinde geçirmemin,
onun için yazdığım şiirlerin aslında
hiç anlamı yoktu. Yıkılmışım.
Dizlerimin bağı çözülürken bir
yerlere tutunma gereksinimi
hissettim. Sinem koşup koluma
girdi. Emre'yle Sinem'in ortasında
sönüp sönmek arasında kararsız
kalmış titrek bir mum alevi gibi
sallanıyordum. Ben sallandıkça
onlar da sallanıyorlardı.
Horon tepmeye hazırlanan
Karadeniz uşakları gibiydik.

"Sizde bir tuhafılık var" dedi
Mimar Ahmet.
"Çıkarın ağzınızdaki baklayı!"

BİLGİ YAYINEVİ

Hepsi hepsi var, yalnızca o yok...

Yazan: Doğan Gündüz

Yaşamak İstiyorum

Hovhannes Tumanyan
Türkçesi: Yervart Tomasyan
Resimleyen: Mustafa Delioğlu
Oda Çocuk Kitapları
İstanbul, 1. Basım Ekim 1980
70 Sayfa

Krikori

Hovhannes Tumanyan
Resimleyen: K. Hançyanı
Tekrar Anlatan: Arto Cümbüşyan
Editions Ereboundi Paris, 1970
32 Sayfa

Kikor, karnı zil çalsa da herkes yemeğini bitirmeden yemeğini yiyemez. Açlıktan kıvrılır. Günler açlık, alay ve aşağılamalarla geçer. Birçok kez kaçmayı düşünse de gidecek yeri yoktur.

Aziz, Osmanlı Ermenilerinin tarihi üzerine araştırmalar yapıyor. İster tehcir ister soykırım ister büyük felaket, adına ne denilirse denilsin Osmanlı'nın son döneminde yaşanan ve görmezden gelinen insanlık trajedisinin görünür olmasına çabılıyor. Kikor'u ben ilk ondan duydum. "Krikori" adlı Ermenice orijinalinden *Yaşamak İstiyorum* adıyla Türkçeye çevrilen bu kitap, çocuklar için yazdığı öyküleri ve destanlarıyla Ermeni edebiyatında önemli bir yere sahip Hovhannes Tumanyan'ın (1869-1923) çarpıcı bir hikâyesi.

Hikâyenin kahramanı Kikor on iki yaşında bir köylü çocuğudur. Babası Hampo, kendileri gibi sefalet içinde yaşamaması için Kikor'u kente götürüp çırak olarak bir işe yerleştirmek ister. Karısının itirazına rağmen bir sabah vakti oğlunu alıp yola düşer. Kikor hiç ayrılmak istemediği köyü gözden yitene dek dönüp dönüp ardına bakar. İlk gece evinde konakladıkları Hampo'nun arkadaşı, zor hayat koşullarında evladını adam etmek için çarpınan Hampo'ya övgüler düzer. Ertesi gün baba oğul kent çarşısında dolaşırken karşılaştıkları manifaturacı Ardem, Kikor'a talip olup. Kikor, Ardem'in evinde bir yıl hizmetkâr olarak çalışacak sonra dükkâna geçip çıraklık ederek meslek öğrenecektir, tabii hep karın tokluğuna. Hampo çaresizdir, çocuğunun geleceği için koşulları kabul eder. Ayrılmadan önce oğluna zenginler üzerine bildiklerini anlatır, sabırlı olmasını ister; *"Ekmek parçalarını ya da artıklarını verirler, çoğu kez kendileri yerler de sana vermezler. Sakın sesini çıkarmayasın, hizmetkârlık böyledir."*

Babası gidince Kikor'a Ardem'in eski şapkasını, eski gömleğini ve eski ayakkabılarını giydirirler. Evin hanımı hizmetkârlığın ne olduğunu, nasıl davranılacağını bilmeyen Kikor'a ilk andan itibaren hakaretler yağdırır. Karnı zil çalsa da herkes yemeğini bitirmeden yemeğini yiyemez. Açlıktan kıvrılır. Günler açlık, alay ve aşağılamalarla geçer. Kikor birçok kez kaçmayı düşünse de gidecek yeri yoktur. Bir gün eve gelen konukların yanında ço-

Dicle Keskinoglu

Hayatı tüm güzellikleriyle keşfeden çocukların birbirinden tatlı hikayelerini okumaya var mısınız?

cuk saflığıyla söylediği bir söz yüzünden Ardem'den feci bir dayak yer.

Kikor bu olaydan sonra evden dükkâna gönderilir, orada da dayak eksik olmaz. Görevi dükkânın önünden geçenleri içeri çağırmasıdır. Yine böyle sokakta çığırkanlık yaptığı bir gün iki köylüsünü görür, koşup sevinçle sarılır. Anasını, babasını, kız kardeşini, ineklerinin doğurup doğurmadığını sorar. Köylüler sadece ailesinin değil diğer köylülerin de perişanlığından söz eder. İnekleri de ölmüştür. Onlarla köye dönmek isteyen Kikor'u azarlayıp "Burada ağa gibi yaşıyorsun," diyerek yanlarına almazlar. Sonra da babasının mektubunu verip ayrılırlar. Mektupta "Çok dardayız. Ananın, Zani'nin giyecekleri yok. Çok dardayız, biraz para ve mektup gönder" yazmaktadır.

Günler geçer ve kış kapıya dayanır. Karla gelen soğuk rüzgâr, sırtında incecik bir gömlekle sokakta müşteri çağıran Kikor'u gözüne kestirir. Kikor hastalanır. Kente geldiğinden beri ona şefkatle yaklaşan tek kişi olan yaşlı Hani'nin verdiği su Kikor'u ferahlatmaz. O köyündeki çeşmenin suyundan içmek ister. Durumu iyice kötüleşince hastaneye kaldırılır, babasına da haber salınır. Babası geldiğinde Kikor'u ateşler içinde annesini, babasını, kız kardeşini sayıklarken bulur.

Birkaç gün sonra Hampo, evladını mezara gömmüş olmanın büyük acısıyla köyünün yolunu tutar. Hiç değilse anası oğlunun giysilerinin üzerine kapanıp ağlasın diye Kikor'un elbiselerini koltuğunun altına sıkıştırmıştır. Kikor'la birlikte aynı yoldan kent geldikleri günden bu yana uzunca bir zaman geçmemiştir. Hampo hem yürümekte hem de düşünmektedir: *İşte burada şöyle demişti, "Baba ayaklarım ağrıdı." Ve işte şu ağaç... Bu ağacın altında dinlenmişlerdi. İşte orda şöyle demişti, "Baba susadım..." İşte o çeşme! Burada su içmişlerdi... Hepsi hepsi var, yalnızca o yok.*

Aziz, yıllardır çeşmeler, evler, hanlar, kiliseler, sokaklar, kasabalar, şehirler, bitmek bilmeyen yollar üzerinden "o yok"un, olmayanların, görünmeyenlerin, görmezden gelinenlerin izini sürüyor. Ağaçların, çeşmelerin, derelerin, tepelerin, dağların, çöllerin gördüğünü insanların da görmesi için çalışıyor. Hikâyesi 1915 yılında bitmiş ya da acıya kesmiş nice insanın akrabasına, köylerinin çeşmesinden bir tas su uzatıyor.

Doğan Egmont
Okumak gelecektir.

Hareketli okuma oyunu

Basit, zahmetsiz ama bir o kadar da etkili! Okumayı özendiren bu etkinlikleri kütüphanede, sınıfta, evde gerçekleştirmek hiç de zor değil.

Yazan: Suzan Geridönmez

Yaş grubu: 8 +

Süre: 2 ders saati

Malzeme: Karton kutu, çengelli iğne

Hazırlık: Merak uyandırmak istediğimiz bir kitaptan anlam bütünlüğü taşıyan 5-10 sayfalık bir metin seçilir. Bu romandan bir bölüm, bağımsız bir hikâye ya da masal olabilir. Söz konusu metinden bir çıktı alınır. (Ya yeniden dizme ya fotokopi yoluyla) Metin makasla öğrenci sayısına parçalara bölünür. Parçalar mümkün olduğunca birkaç cümleyi geçmemeli, cümleler ortadan ayrılmamalı.

Amaç: Uzun süre sakin ve hareketsiz bir şekilde kitap okumakta henüz zorlanan, dikkat süresi sınırlı küçük yaş grubundaki çocuklara, sıkıntıyla özdeşleşmeyen olumlu okuma deneyimleri yaşatmak. Kurgu (mantıklı olay akışı) konusunda bir ilk bilinç oluşturmak. Bir metni bütün haline getiren bağlantıların keşfedilmesini sağlamak.

Uygulama: Etkinlik sınıf ortamında, kütüphanede ya da evde gerçekleştirilebilir. Oyunu yöneten yetişkin bu çalışma için seçtiği kitabı kısaca tanıttikten, konusundan ve en önemli kahramanlarından bahsettikten sonra katılımcılara oyunun kurallarını açıklar. Buna göre çocuklar karton kutudan bir metin parçası çekip çengelli iğneyle kazak ya da tişörtlerinin ön tarafına tutturur. Her çocuk taşıdığı metni temsil eden bir yapboz parçasıdır. Oyunun hedefi tüm katılımcıların doğru şekilde sıralanarak, hikâyenin tekrar bütünleştirilmesidir. Çocuklar birbirlerinin

göğsünde asılan metin parçalarını önce (sesli/sessiz) okumak, ardından eşleştirmek, hangi parçanın hangi parçayı takip ettiğini bulmak zorundadır. Yan yana gelip tartışmak, fikir alışverişinde bulunmak serbesttir. Ta ki kimin sıranın neresinde duracağı konusunda anlaşma sağlanıncaya dek.

Etkinliği yöneten yetişkin gözlemci ve danışman pozisyonundadır. Gerekeceği kadar müdahale etmez, ancak çocukların metin parçalarını birbirleriyle ilişkilendirmekte zorlandığını fark ettiği noktada, ipucu içeren sorularla kilitlenmelerin önüne geçebilir.

Çocuklar, doğru şekilde yan yana dizildiklerine karar verdikten sonra, onlardan üstlerinde asılan metni çıkarmaları ve sıralandıkları gibi arka arkaya okumaları istenir.

Yapboz gibi bir araya getirilen hikâyede uyumsuzluklar, kopukluklar, karışıklıklar kaldı mı? Yönlendirici sorular soran etkinlik öğretmeni katılımcılara sırayı düzeltme olanağı tanır. Ardından metin doğru bütünlüğü içinde, çocuklar tarafından son bir kez okunur.

Alternatif Uygulama: Bu etkinlik ilköğretim birinci kademedede, özellikle de okumayı yeni sökmüş 2. ve 3. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirildiğinde, parçalara bölünen hikâye öğretmen tarafından öncesinde katılımcılara bir bütün olarak okunabilir. Böylece küçük yaşta çocukların metin parçaları arasındaki bağlantıları bulmaları/hatırlamaları kolaylaşır. ■

Tanımadiğın birine mektup yazmaya ne dersin?

Kendine bile mektup yazabilirsin. Hatta bir çam ağacına ya da bir su aygırına!

Can Göknil'den okumaya yeni başlayan çocuklar için bir dostluk masalı...

Ormanda keşfedilecek harika dostlar var!

Kahramanımız As'ı hatırladınız mı? Bir önceki kitapta Tembel Hayvan'la tanışmıştı, harika bir dostluk kurmuşlardı hani... As öyle şanslı ki! Bu yeni kitapta şahane bir dost daha ediniyor! Üstelik bu yeni dostu da en az Tembel Hayvan kadar ilginç! Nasıl mı? Kokuyor! Evet yanlış anlamadınız, kokuyor ama sadece korkusundan... Çünkü As'ın yeni dostu bir Kokuşuk!

Okumaktan hiç vazgeçmemeniz dileğiyle...